Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

Қишлоқ ҲАҚИҚАТИ

1990 йил 16 декабрь
ЯКШАНБА
№ 287 (5.080).

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг газетаси

1974 йил 1 январдан буён нашр этилади ◆ Душанбадан ташқари ҳар куни чиқади ◆ Баҳоси 3 тийин

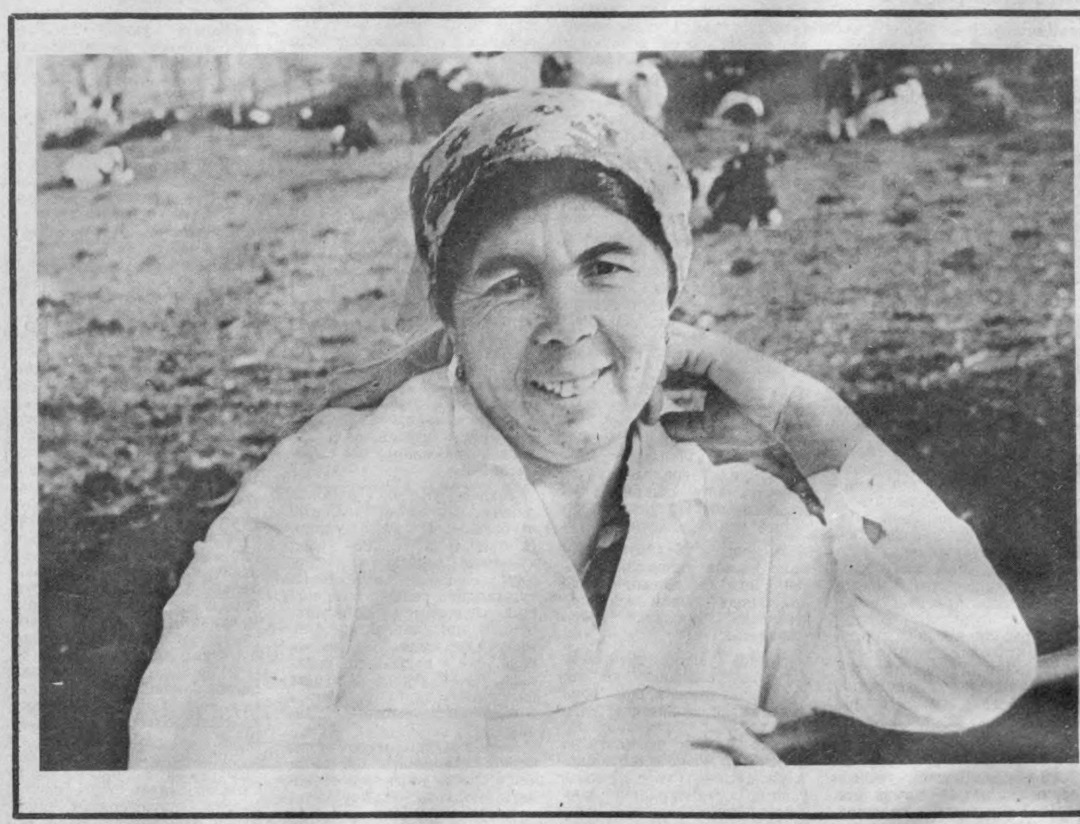

Боғдод районидаги «Ленинград» жамоа хўжалиги чорвадорлари қишловга пухта ҳозирлик кўрдилар. Етарли миқдорда ем-хашак жамғарилди.

Сиз суратда кўриб турган илғор сигирсоғар Тожибосар Умарова ҳар бир говмишдан кунига 10—12 литрдан сут олмоқда.

Т. ҲАМРОҚУЛОВ олган сурат.

РАСМИЙ ТАШРИФ

14 декабрь куни ССЖИ Президенти М. С. Горбачев Кремлда Корея Жумҳуриятининг мамлакатимизга расмий ташриф буюрган Президенти Ро Дэ У билан учрашди ва музокаралар олиб борди.

Яккама-якка суҳбат чоғида икки томонлама муносабатларнинг ҳозирги босқичи ва ривожланиш истиқболларини, иккала давлат бошлиғи замонавий халқаро сиёсатнинг асосий йўналишларини қандай тасаввур этаётганликлари туб-фалсафий маънода муҳокама қилинди.

М. С. Горбачев олий меҳмонни табриклар экан, ССЖИ билан Корея Жумҳурияти раҳбарларининг ҳозирги учрашуви икки давлат ўртасидаги муносабатларда янги саҳифа очишини таъкидлади.

Ро Дэ У Совет Иттифоқида олиб борилаётган қайта қуриш сиёсатини ижобий баҳолади ва совет халқига бу йўлда муваффақият тилади.

Осиё-Тинч океан минтақасининг асосий муаммолари алоҳида эътибор билан кўриб чиқилди.

Президентлар Корея ярим оролидаги мавжуд муаммоларни бартараф этишнинг янги имкониятларини ҳар томонлама таҳлил этдилар.

Ро Дэ У янгича фикрлаш сиёсати Осиё-Тинч океан минтақасидаги, шу жумладан Корея ярим оролидаги аҳволга ижобий таъсир кўрсатаётганини айтди. У Совет дипломатияси Кореядаги тинч жараёнга кўмаклашаётгани учун миннатдорчилик изҳор қилди. Корея жумҳурияти корейлараро мулоқотни кенгайтиришга, КХДЖ билан турли соҳалардаги ҳамкорликни ривожлантиришга, Корея ярим оролида тинчлик ва хавфсизликни мустаҳкамлашга интилади, деб таъкидлади Ро Дэ У.

Президент Ро Дэ У М. С. Горбачевни Корея Жумҳуриятига расмий ташриф билан боришга таклиф этди.

Таклиф мамнуният билан қабул қилинди.

Учрашув ошкоралик ва ҳамжиҳатлик руҳида ўтди.

Шундан сўнг Кремлда музокаралар кенгайтирилган таркибда давом эттирилди.

Шу куни ССЖИ Президенти М. С. Горбачев билан Корея Жумҳуриятининг Президенти Ро Дэ У Совет Иттифоқи ва Корея Жумҳурияти ўртасидаги муносабатларнинг умумий қоидалари тўғрисидаги декларацияни имзоладилар.

Ташриф доирасида икки мамлакат ўртасидаги савдо-иқтисодий ҳамкорлик масалаларини тартибга солувчи ҳукуматлараро ҳужжатлар ҳам имзоланди.

Кечқурун ССЖИ Президенти ва Р. М. Горбачева номидан Ро Дэ У ва унинг рафиқаси шарафига зиёфат берилди.

(ТАСС).

СОВЕТ СОЦИАЛИСТИК ЖУМҲУРИЯТЛАРИ ИТТИФОҚИ ПРЕЗИДЕНТИНИНГ ФАРМОНИ

1991 ЙИЛДА МАҲСУЛОТ ЕТКАЗИБ БЕРИШ ЮЗАСИДАН ХЎЖАЛИК ШАРТНОМАЛАРИ ТУЗИШНИНГ АҲВОЛИ ҚОНИҚАРСИЗЛИГИ САБАБЛИ ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БУЗИЛИШИНИНГ ОЛДИНИ ОЛИШ ЧОРАЛАРИ ҲАҚИДА

1991 йилга хўжалик шартномалари тузиш жуда кечикмоқда, бу эса халқ хўжалигининг барча тармоқларини танг аҳволга солиб қўяди. ССЖИ Президентининг «1990 йил IV чорагида ва 1991 йил давомида хўжалик алоқаларини барқарорлаштиришнинг кечиктириб бўлмайдиган чоралари тўғрисида»ги 1990 йил 27 сентябрда чиқарган фармони жуда қониқарсиз бажарилмоқда.

Юз берган вазиятни қатъий ўнглаб олиш ва халқ хўжалигининг барча тармоқларидаги корхоналарнинг 1991 йилда тўхтовсиз ишлашини таъминлаш мақсадида **қарор қиламан:**

1. Қайси идорага бўйсуниши ва қайси ҳудудда жойлашганидан қатъи назар, давлат корхоналари, бирлашмалари ва ташкилотлари 1990 йил декабрида давлат эҳтиёжлари учун маҳсулот етказиб беришга мувофиқ марказлаштирилган тартибда тақсимланадиган маҳсулотларнинг лимитларига қараб ва таркиб топган хўжалик алоқалари юзасидан сўзсиз шартнома тузилишини таъминласин.

Маҳсулот етказиб бериш, жумладан, халқ истеъмол қиладиган озиқ-овқат маҳсулотлари ва жиҳозларни 1990 йилнинг тегишли даврида кўзда тутилган ҳажмда ва турда маҳсулот етказиб бериш учун тузилган шартномаларнинг кучи 1991 йилнинг биринчи чорагига узайтирилсин, бунда кейинчалик 1991 йилнинг II—IV чоракларида марказлаштирилган тартибда тақсимланадиган ресурсларнинг лимитлари ва уларни етказиб беришга аниқлик киритилсин.

2. Иттифоқ идораларининг, жумҳурият ва маҳаллий ҳокимият органларининг маҳсулот етказиб беришга, минтақалар ва корхоналар ўртасида бевосита натура билан айирбош қилишга, бошқа минтақаларга маҳсулот етказиб беришни тақиқлашга доир хўжалик алоқаларини бузадиган қарорлари 1991 йилда ҳақиқий кучга эга эмас, деб ҳисоблансин.

3. ССЖИ ҳукумати 1990 йил декабрида чет мамлакатлардан 1991 йилда технология эҳтиёжларига ишлаб чиқаришда вужудга келган алоқалар даражасини сақлаб туриш учун зарур бўлган турда ва ҳажмда моддий ресурсларни етказиб бериш юзасидан шартнома тузишни таъминласин.

Иттифоқ-жумҳурият валюта комитети ана шу мақсадлар учун ва биринчи навбатда енгил ҳамда озиқ-овқат саноатига мадад бериш ва ривожлантириш эҳтиёжлари учун, шунингдек кимё ва халқ истеъмол моллари ҳамда дори-дармонларни узлуксиз ишлаб чиқаришни таъминлайдиган бошқа тармоқлар эҳтиёжлари учун ажратиладиган валюта манбаларини белгилаб берсин.

4. Белгиланган тартибда лицензия, рухсатнома олмай туриб ва шартнома бўлмаган тақдирда хом ашё ва материалларни чет мамлакатларга чиқарганлик учун қаттиқ жазо чораларини ишлаб чиқиш ва жорий этиш ССЖИ Вазирлар Кенгашига топширилсин.

Совет Социалистик Жумҳуриятлари Иттифоқининг Президенти

М. ГОРБАЧЕВ.

Москва, Кремль, 1990 йил 14 декабрь.

БИР-БИРИГА УСТОЗ

Сирдарё районидаги Охунбобоев номли жамоа хўжалиги чорвадорлари айни кунларда қишловни соз ўтказмоқдалар. Улар сут ва гўшт тайёрлаш йиллик режаларини муддатидан олдин бажаришганди. Ўн бир ойда 1.000 тонна ўрнига 1.070 тонна сут етиштирилди.

Хўжалик сут-товар фермасида 435 бош говмиш парвариш қилинмоқда. Жониворлар тўйимли рацион асосида озиқлантирилаётгани туфайли сут камаймаяпти. Маҳсулдорлик ўн бир ойда йиллик мўлжалдаги 2.620 килограмм ўрнига 2.741 килограммни ташкил қилди. Йил охирига қадар бу кўрсаткични 3.000 килограммга етказиш кўзланаяпти.

Фермада социалистик мусобақа кенг йўлга қўйилган. Меҳнат беллашувида тажрибали чорвадор Гулсара Ғаниева пешқадам. У 26 йилдан буён касбини эъзозлаб келаяпти. Опа қарамоғида 21 бош сигир бор. Ўн бир ойда ҳар биридан 3.047 килограммдан сут соғди. Жами 64 тонна маҳсулот топширди.

Гулсара опанинг издошлари кўп. Ширингул Ҳамроева, Момогул Зарипова, Гулбаҳор Алимова, Жони Тўхтаева, Тоғайгул Қўлдошева кабилар ҳам шахсий йиллик топшириқларини ортиғи билан уддаладилар. Улар ҳар говмишдан ўртача 2.850—2.960 килограммдан сут олишди.

А. БУРЛИЕВ.

ОҚТОМ НЕЪМАТИ

Оқтом қишлоғида бўлганмисиз? Янгиқўрғон райони марказидан мағрибга томон юрсангиз, Ўнғор тизмалари, Бўспуннинг маржон қоялари чўнг елкаларидан ўтгандан сўнг, чап тарафда чўққисини асрий қор босган уйқудаги тошларга кўзингиз тушади. Ана шу Поччаота, Чотқол тизмаларига кирадиган Катта серка, Кичик серка тоғлари кесишган масканда ўша қишлоқ жойлашган. 1990 йил баҳорида унинг аҳолисига омад кулиб боқди. Уларнинг ўз ҳуқуқларини тиклаш учун елиб-югуришлари натижасида бундан олти йил муқаддам тарқатиб юборилган давлат хўжалиги қайта тикланди. Оқтомликлар ниятлари амалга ошганлиги учун қуруқ миннатдорчилик билдириш билан чекланмай, ҳар соҳада олға силжишга эришишга, маҳсулот тайёрлашни кўпайтиришга, халқимиз турмушини енгиллатишга ҳисса қўшиш учун интилмоқдалар.

Хўжаликда асаларичилик билан бир қаторда мева етиштирилади, деҳқончилик қилинади. Ҳудудида 439 гектар ўзлаштирилган ер бор. Шундан 126 гектари олмазор. Қолган майдонларда картошка, дон ва чорва учун озуқа етиштирилади.

Астойдил меҳнат туфайли бу йилги барча режалар адо этилди. 106 гектар боғдан 900 тонна мева йиғиштириб олинди. Ҳосилдорлик гектарига 85 центнерни ташкил қилди.

Лекин асосий соҳа— асаларичилик. Хўжалик «Нанай» совхозидан ажралиб чиққач, 1982—1984 йилларда қатор ташкилий ишлар амалга оширилди, муайян тажриба тўпланди. Маҳсулот етиштиришни сезиларли даражада кўпайтириб, ҳатто жумҳурият миқёсида танилди. Эндиликда ўша мавқени тиклаш, дастурхонда шифобахш неъмат сероб бўлишига эришиш тадбирлари кўрилмоқда. Илғор хўжаликларнинг иш юритиш усуллари ўрганилмоқда, илмий тавсиялар ҳаётга жорий этилмоқда. Ҳозир асаларичилик билан 16 нафар ижарачи шуғулланмоқда.

Мавжуд 2.300 асалари уясининг ҳар биридан 29 килограммдан маҳсулот олиш кўзланган. Болчилар шу мақсад йўлида йил бўйи тиним билмадилар. Мавсумни вилоятнинг баҳор эрта келувчи Чортоқ, Задарё, Янгиқўрғон, Уйчи районлари далаларида маскан тутиб бошладилар. Ёзни қардош Қирғизистоннинг Поччаота, Сарichелак, Олабуқа ўрмончилик хўжаликларида ўтказдилар. Бу маҳсулот мўл ва тотли бўлишини таъминлади. Жами 60 тонна асал етиштирилиб, шундан 23 тоннаси сотишга чиқарилди.

Ижарачи Нурмирза Салимбоев ўзига биркитилган 80 уядан 1200 ўрнига 1300 килограмм маҳсулот олди. Анваржон Абдуқаҳҳоров, Ҳабибулло Ҳайитбоев ҳам топшириқни ортиғи билан бажаришди.

— Пудратчиларнинг моддий манфаатдорлигини оширишга алоҳида эътибор бермоқдамиз, — дейди бош ҳисобчи Носиржон Ҳайитбоев. — Режадан зиёд тайёрланган асал ижарачининг ўзига қолдирилади. Агар розилик берса, хўжалик ундан шартнома баҳосида сотиб олади. Бундан ташқари ҳар бир ижарачига 1640 сўмдан иш ҳақи тўланди.

— Ҳали муаммоларимиз кўп, — дейди директор Олимжон Назаров. — Лекин олдин қайта қуриш туфайли эришилган мустақиллик самаралари тўғрисида тўхталмоқчиман. Авваллари юқоридан берилган кўрсатма қонун ҳисобланар, бажармасликнинг иложи йўқ эди. Ҳозир аҳвол ўзгарган, ихтиёр ўзимизда. Илгари мевани заводга топширганимизда ҳар килосига 23 тийиндан ҳақ тўлашарди. Биз эса шартнома асосида 60 тийиндан хоҳлаган жойимизга сотдик. Асал савдосида ҳам шу йўл тутилди. Йил бошида Тошкентдаги «Асал» бирлашмаси билан тузилган шартномани бекор қилдик. Чунки улар килосига 3 сўм 60 тийиндан ортиқ тўлашга рози бўлишмади. Ҳолбуки биз шартнома асосида килосини 5 сўмдан, деҳқончилик-саноат кооперативи орқали эса камида 4 сўм 60 тийиндан пуллаяпмиз. Ҳали умидимиз катта. Яқин уч йил ичида олма етиштиришни 1.200 тоннага етказамиз. Бу йил режадаги 275 тонна ўрнига 300 тонна картошка етиштирган бўлсак, бу кўрсаткични ҳам 500 тоннага кўтармоқчимиз. Асосий тармоқ — асалчиликка эътибор айниқса кучаяди. Яқин 3—4 йил ичида асалари уяларини 5 мингтага етказамиз. Ўшанда маҳсулот тайёрлаш 100 тоннага ортади.

Меҳнаткашларга етарли турмуш шароити яратиш — муҳим вазифа. Қишлоқдаги мактаб ёшигача бўлган кичкинтойларнинг ярмигина боғча-яслига тортилган, холос. Сабаби, ўрин етишмайди. Водопровод, ҳаммом йўқ. Кўчалар асфальт қилинмаган. Район марказидан 50—60 чақирим олисда жойлашганимизга қарамасдан атиги битта телефон нуқтасига эгамиз. Район ва вилоят алоқа тармоқлари раҳбарлари қуруқ ваъда беришдан нарига ўтмаяптилар. Моддий-техника базамиз талабга жавоб бермайди. Замонавий омборлар йўқ. Асосий хом ашё саналган шакар топишда катта етишмовчиликлар мавжуд. Тегишли юқори ташкилот ва идораларнинг раҳбарлари бу муаммолар ҳал этилиши учун амалий ёрдам беришларини истаймиз.

О. ЖУМАНАЗАРОВ.

ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИДА

АДАБИЁТ, САНЪАТ ВА МЕЪМОРЧИЛИК СОҲАСИДА ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕКИСТОН ССЖ ДАВЛАТ МУКОФОТЛАРИНИ БЕРИШ ТЎҒРИСИДА

Адабиёт, санъат ва меъморчилик соҳасида Навоий номли ва Ҳамза номли Ўзбекистон ССЖ Давлат мукофотлари Қўмитасининг 1990 йилги Ҳамза номли ЎзССЖ Давлат мукофотини бериш тўғрисидаги таклифлари кўриб чиқилди.

Адабиёт, санъат ва меъморчилик соҳасидаги энг яхши асарлар учун Ҳамза номли Ўзбекистон ССЖ Давлат мукофотлари қуйидагиларга берилди:

Мурод Муҳаммад ДЎСТга — «Лолазор» романи учун;

Носир Йўлдошевич ФОЗИЛОВга — «Устозлар даврасида» насрий китоби учун;

Ҳалима Умматқуловна ХУДОЙБЕРДИЕВАга — «Муқаддас аёл» шеърий тўплами учун;

Акмалжон Тўраевич ИКРОМЖОНОВга — «Она ер оҳанглари», «Чақмоқ», «Сукунат», «Орол — менинг дардим» триптихидан иборат ранг-тасвир суратлар туркуми учун;

Шароф БОШБЕКОВга, **Олимжон САЛИМОВ**га, **Виктор Константинович МИХАЙЛИЧЕНКО**га, **Ойкарам Аркиновна ҲАЛИМОВА**га, **Муҳаммадсоли Абдуллаевич ЮСУПОВ**га — М. Горький номли Фарғона областъ ўзбек музикали драма ва комедия театри саҳнасида қўйилган «Темир хотин» спектакли учун;

Матниёз ЮСУПОВга — «Хоразм мақомлари», «Ўзбек халқ музикаси» 5 жилдли тўплами учун;

Мирзоҳид Мирсодиқович АШИРОВга, **Адҳам Мирсодиқович АШИРОВ**га ёғоч ўймакорлигига оид «Пешайвон» меъморий қурилмаси учун.

ЖУМҲУРИЯТ ПОЧТАЛЬОНЛАРИНИНГ БИРИНЧИ СЛЁТИГА

Қадрли ўртоқлар! Сиз ўз слётингизга Ўзбекистон аниқ-равшан сиёсий ва иқтисодий мустақилликни қўлга киритаётган, иқтисодиётда туб ўзгаришларга, бозор муносабатларига ўтишга тайёргарлик кўраётган масъулиятли даврда тўпландингиз.

Бу ишда кўп нарса кўп миллатли жумҳуриятимизнинг миллион-миллион аҳолиси мунтазам учрашиб турадиган кишилар — почтальонларнинг фаолиятига боғлиқдир. Сизнинг меҳнатингиз фахрли ва машаққатли. Сизларнинг қўлингиздан олинадиган барча нарсалар — хатлар ва телеграммалар, газета ва журналлар, пенсиялар ва нафақалар одамларни бир-бири билан боғлайди ва яқинлаштиради, яхши ўзгаришларга умид уйғотади. Елкаларида почтальонларнинг оғир халтасини олиб юриш билан бирга оиласи, фарзандларининг ташвишида бўлган аёлларимизга ҳар қанча самимий сўзлар айтсак ва уларни ҳурмат қилсак арзийди.

Почтальонлар иссиқни иссиқ, совуқни совуқ демай, кечаю кундуз ўз бурчларини ҳалол ва виждонан бажармоқдалар. Фан-техника тараққиёти шитоб билан ривожланаётган асримизда инсоният сизнинг камтарин, баъзида эса кўз илғамас меҳнатингизсиз яшай олмайди.

Сизга, шунингдек жумҳуриятимиз почта алоқасининг барча ходимларига ишда муваффақиятлар, мустаҳкам соғлиқ ва оилавий фаровонлик тилайман.

Ўзбекистон Совет Социалистик Жумҳуриятининг Президенти

И. КАРИМОВ.

ССЖИ ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТЎРТИНЧИ СЪЕЗДИНИНГ ОЧИЛИШИ ТЎҒРИСИДА

ССЖИ халқ депутатларининг тўртинчи съезди 1990 йил 17 декабрь куни эрталаб соат 10. да Кремлнинг Съездлар саройида очилади.

ПРЕЗИДЕНТ ТУҲФАСИ

М. С. Горбачев Нобель тинчлик мукофотига берилган пулни одамларнинг соғлиғини сақлаш учун сарфлашга қарор қилди.

ССЖИ Президентининг Ослога бориб келган шахсий вакили, мамлакат ташқи ишлар вазирининг биринчи ўринбосари А. Г. Ковалев 14 декабрь куни Кремлда унга Нобель лауреати дипломини, медалини ва пул ҳужжатини топширганидан сўнг М. С. Горбачев шуни маълум қилди. Президент илгари олган Италиянинг «Фьюжи мукофоти»ни қўшганда мукофот пулининг умумий ҳажми 1 миллион 167 минг долларни ташкил этганини айтди.

Мен бу пулларни қандай тасарруф этиш ҳақида ўйлар эканман, деди М. С. Горбачев, биринчи навбатда улар болаларга, айниқса экология офати рўй берган жойлардаги болаларга ва қаттиқ ғамхўрлик ҳамда жиддий даволанишга муҳтож бўлган болаларга хизмат қилиши керак, деган қарорга келдим. Шу сабабли менинг аҳду паймонимни бажаришингизни ва маблағлардан қуйидаги тиббий муассасалар: Могилев вилоят касалхонасининг болалар бўлимига, Киев вилоятидаги Иванков район касалхонасига, Қорақалпоғистон мухтор жумҳуриятининг Нукус шаҳридаги район болалар касалхонасига, Қозоғистон ССЖнинг Аральск шаҳридаги кўп тармоқли район касалхонасига, Москвадаги жумҳурият болалар клиник касалхонасига, пойтахтимизнинг Н. И. Пирогов номли 1-шаҳар клиник касалхонасининг жарроҳлик клиникасига ускуналар сотиб олишда фойдаланишингизни сўрайман.

Президент ССЖИда қайта қуриш тўғрисида турли мамлакатларда нашр этилган китобларига олинган барча қалам ҳақи — 1 миллион сўм пул ва 850 миллион доллардан ҳам у асосан халқ соғлиғини сақлаш, маданиятни ривожлантириш мақсадида фойдаланганини хабар қилди. Бу пулларнинг бир қисми партия кассасига ўтказилди.

ССЖИ ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ СЪЕЗДИ МАНДАТ КОМИССИЯСИДА

15 декабрь куни Кремлда, ССЖИ Олий Кенгашининг кичик залида ССЖИ халқ депутатлари съезди мандат комиссиясининг мажлиси бўлди.

Мажлисда ССЖИ халқ депутатлари сайловини ўтказувчи марказий сайлов комиссиясининг раиси В. П. Орловнинг Тожикистон ССЖдаги 355-Душанбе—Фрунзе миллий-ҳудудий сайлов округида, Украина ССЖ Днепропетровск вилоятидаги 424-Юқори Днепр ҳудудий сайлов округида, Қозоғистон ССЖ Шарқий Қозоғистон вилоятидаги 621-Зыряновск ҳудудий сайлов округида, Украина ССЖ Тернополь вилоятидаги 517-Збараж ҳудудий сайлов округида, уруш ва меҳнат ветеранлари Бутуниттифоқ ташкилотидан овоз бериш якунлари, шунингдек РСФСЖ 15-Краснодар миллий-ҳудудий сайлов округи, Грузия ССЖ 170-Батуми миллий-ҳудудий сайлов округи бўйича, ССЖИ Фанлар Академияси ҳузуридаги илмий жамиятлар ва илмий уюшмалардан ССЖИ халқ депутати қайта сайловини ўтказиш натижалари тўғрисидаги ахбороти тингланди.

Муҳокама қилинган масала юзасидан қарор қабул қилинди.

(ТАСС).

ЎЗБЕКИСТОН СОВЕТ СОЦИАЛИСТИК ЖУМҲУРИЯТИ ПРЕЗИДЕНТИНИНГ ФАРМОНИ

ЎЗБЕКИСТОН ССЖ ДАВЛАТ ИДОРАЛАРИ, ЖАМОАТ ТАШКИЛОТЛАРИ ВА АЙРИМ ФУҚАРОЛАРИ МУАССИС БЎЛГАН ОММАВИЙ АХБОРОТ ВОСИТАЛАРИНИ РЎЙХАТГА ОЛИШНИ ТАРТИБГА СОЛИШ ҲАҚИДА

Белгилаб қўйилсинки, Ўзбекистон ССЖ давлат идоралари, жамоат ташкилотлари ва айрим фуқаролари муассис бўлган газеталар, журналлар ва ўзга оммавий ахборот воситалари Ўзбекистон ССЖ Давлат матбуот комитетида белгиланган тартибда рўйхатдан ўтказилиши шарт. Рўйхатдан ўтказилмаган оммавий ахборот воситаларини жумҳурият ҳудудида нашр этишга ва тарқатишга йўл қўйилмайди.

Ўзбекистон Совет Социалистик Жумҳурияти Президенти

И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри,
1990 йил 15 декабрь.

ЎЗБЕКИСТОН СОВЕТ СОЦИАЛИСТИК ЖУМҲУРИЯТИ ПРЕЗИДЕНТИНИНГ ФАРМОНИ

ЎРТОҚ С. САЪДУЛЛАЕВГА «ЎЗБЕКИСТОН ССЖДА ХИЗМАТ КЎРСАТГАН МАДАНИЯТ ХОДИМИ» ФАХРИЙ УНВОНИ БЕРИШ ТЎҒРИСИДА

Кўп йиллик самарали иши, меҳнаткашларни эстетик ва маънавий тарбиялашдаги хизматлари, ижтимоий турмушдаги фаол иштироки учун Сурхондарё вилояти Бойсун район маданият бўлими ҳузуридаги санъат музейининг директори ўртоқ Сами Саъдуллаевга «Ўзбекистон ССЖда хизмат кўрсатган маданият ходими» фахрий унвони берилсин.

Ўзбекистон Совет Социалистик Жумҳурияти Президенти

И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри,
1990 йил 14 декабрь.

ЎЗБЕКИСТОН СОВЕТ СОЦИАЛИСТИК ЖУМҲУРИЯТИ ПРЕЗИДЕНТИНИНГ ФАРМОНИ

ЎРТОҚ Е. В. КРИМОНТГА «ЎЗБЕКИСТОН ССЖДА ХИЗМАТ КЎРСАТГАН СОҒЛИҚНИ САҚЛАШ ХОДИМИ» ФАХРИЙ УНВОНИ БЕРИШ ТЎҒРИСИДА

Кўп йиллик самарали иши, меҳнаткашлар саломатлигини сақлаш ва тиббий хизмат кўрсатишни ривожлантиришдаги хизматлари, ижтимоий турмушдаги фаол иштироки учун Тошкент шаҳар Собир Раҳимов районидаги 4-поликлиника рентгеншунос врачи ўртоқ Ефим Викторович Кримонтга «Ўзбекистон ССЖда хизмат кўрсатган соғлиқни сақлаш ходими» фахрий унвони берилсин.

Ўзбекистон Совет Социалистик Жумҳурияти Президенти

И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри, 1990 йил 14 декабрь.

СОВЕТ СОЦИАЛИСТИК ЖУМҲУРИЯТЛАРИ ИТТИФОҚИНИНГ ҚОНУНИ

КАСАБА УЮШМАЛАРИ, УЛАРНИНГ ҲУҚУҚЛАРИ ВА ФАОЛИЯТИ КАФОЛАТЛАРИ ТЎҒРИСИДА

I-БОБ. УМУМИЙ ҚОИДАЛАР

1-модда. **Касаба уюшмалари**

Касаба уюшмаси кўнгилли жамоат ташкилоти бўлиб, ҳам ишлаб чиқариш, ҳам ноишлаб чиқариш соҳаларидаги фаолият турига қараб ўз аъзоларининг меҳнат ва ижтимоий-иқтисодий ҳуқуқларини ҳамда манфаатларини ҳимоя қилиш учун муштарак манфаатлар билан боғланган меҳнаткашларни бирлаштиради.

2-модда. **Касаба уюшмаларига бирлашиш ҳуқуқи**

Меҳнаткашлар, шунингдек олий ва ўрта махсус ўқув юртларида таълим олаётган кишилар (X), ҳеч қандай тафовутсиз ўз хоҳишига кўра ва олдиндан ижозат олмай, касаба уюшмаларини ихтиёрий равишда тузиш ҳуқуқига, шунингдек, уставларга риоя этиш шарти билан касаба уюшмаларига кириш ҳуқуқига эгадирлар.

Меҳнаткашлар корхоналарда, муассасаларда, ташкилотларда ва бошқа иш жойларида касаба уюшмаларини тузишга ҳақлидирлар (XX).

Ишламайдиган пенсионерларнинг касаба уюшмаси аъзолигига кириши ёки ундан чиқиши тартиби касаба уюшмаларининг уставлари билан тартибга солинади.

Касаба уюшмалари ихтиёрийлик асосида Иттифоқ, жумҳурият ва бошқа ҳудуд ва тармоқ бирлашмаларини тузишлари, шунингдек уларга киришлари мумкин.

Касаба уюшмаларининг уставлари (низомлари) жамоат ташкилотлари учун белгиланган тартибда рўйхатга олинади. Рўйхатга олувчи идора касаба уюшмаларининг тузилиши ва фаолиятини назорат қилмайди.

Барча касаба уюшмалари тенг ҳуқуқлардан фойдаланади.

3-модда. **Касаба уюшмаларининг мустақиллиги**

Касаба уюшмалари ўз фаолиятида давлат бошқарув идораларидан, хўжалик идораларидан, сиёсий ва бошқа жамоат ташкилотларидан мустақилдир, уларга бўйсунмайди ва улар томонидан назорат қилинмайди. Агар қонунда бошқа тартиб кўзда тутилган бўлмаса, касаба уюшмаларининг ҳуқуқларини чеклайдиган ёки шу ҳуқуқларнинг амалга оширилишига тўсқинлик қиладиган тарздаги ҳар қандай аралашув ман этилади.

Касаба уюшмалари ўз низомларини мустақил ишлаб чиқади ва тасдиқлайди, унинг тузилишини белгилайди, раҳбар органларини сайлайди, ўз фаолиятини ташкил этади, йиғилишлар, конференциялар, пленумлар, съездларини ўтказади.

Касаба уюшмалари ўз низомларида белгиланган мақсадларга ва вазифаларга мувофиқ бошқа мамлакатларнинг касаба уюшмалари билан ҳамкорлик қилиш, ўз хоҳишига кўра халқаро ва бошқа касаба уюшмаси бирлашмаларига ҳамда ташкилотларига кириш ҳуқуқига эгадир.

4-модда. **Фуқароларни касаба уюшмаларига мансублигига қараб камситишни ман этиш**

Касаба уюшмаларига мансублик ёки мансуб эмаслик сабаби билан фуқароларнинг қонунларда кафолат берилган меҳнат қилиш, ижтимоий-иқтисодий, сиёсий, шахсий ҳуқуқлари ҳамда эркинликлари бирон-бир тарзда чекланишига йўл қўйилмайди. Меҳнаткашларни ишга қабул қилиш юзасидан кўтариш, шунингдек ишдан бўшатиш учун муайян касаба уюшмасига мансублик, унга кириш ёки ундан чиқиш шарт қилиб қўйилиши ман этилади.

5-модда. **Касаба уюшмалари фаолиятини тўхтатиш ёки тақиқлаш**

Касаба уюшмасининг фаолиятини тўхтатиш унинг аъзолари қарорига биноан низомда белгиланган тартибда амалга оширилади.

Касаба уюшмаларининг, улар бирлашмаларининг фаолияти ССЖИ Конституциясига, иттифоқдош ва мухтор жумҳуриятларнинг Конституцияларига зид бўлган ҳолларда у ССЖИ Олий Судининг, иттифоқдош ва мухтор жумҳуриятлар Олий судларининг тегишли қарорлари билан ССЖИ Бош прокурорининг, иттифоқдош ёки мухтор жумҳуриятлар прокурорларининг тақдимномаларига биноан тақиқланиши мумкин. Бошқа бирон-бир идораларнинг қарори билан касаба уюшмасининг фаолиятини тақиқлашга йўл қўйилмайди.

6-модда. **Касаба уюшмалари, уларнинг ҳуқуқлари ва фаолияти кафолатлари тўғрисидаги қонунлар**

Касаба уюшмалари, уларнинг ҳуқуқлари ва фаолияти кафолатлари тўғрисидаги қонунлар мазкур жамоат ташкилотларининг ҳуқуқий ҳолати асосларини белгилаб берадиган ушбу Қонундан, ССЖ Иттифоқининг, иттифоқдош ва мухтор жумҳуриятларнинг бошқа қонун ҳужжатларидан иборат.

ССЖИ Қуролли Кучларида, ССЖИ Ички ишлар, Давлат хавфсизлиги қўмитаси идораларида, ички, темир йўл қўшинларида, бошқа ҳарбий тузилмаларда ушбу қонунни қўллаш хусусиятлари мазкур тузилмалар тўғрисидаги қонунларда белгилаб берилади.

Иттифоқдош ва мухтор жумҳуриятларнинг қонунлари касаба уюшмаларининг ССЖИ қонунларида белгиланган ҳуқуқларини чеклай олмайди.

(X) бундан буён — меҳнаткашлар деб юритилади.

(XX) корхоналар (бирлашмалар), муассасалар, ташкилотлар мулкчилик ва хўжалик юритиш шаклларидан қатъи назар, олий ва ўрта махсус ўқув юртлари, ҳунар-техника билим юртлари бундан буён корхоналар деб, уларнинг бошқарув идоралари эса маъмурият деб юритилади. Бошқа иш жойлари деганда, якка тартибдаги ва меҳнат фаолияти назарда тутилади.

II-БОБ. КАСАБА УЮШМАЛАРИНИНГ АСОСИЙ ҲУҚУҚЛАРИ

7-модда. **Касаба уюшмаларининг қонун чиқаришни таклиф этиш ва тартиб-қоидани белгилашда қатнашиш ҳуқуқлари**

Иттифоқ ва жумҳурият касаба уюшмалари бирлашмалари ССЖ Иттифоқи, иттифоқдош ва мухтор жумҳуриятлар давлат ҳокимиятининг тегишли олий органларида қонун чиқаришни таклиф этиш ҳуқуқига эгадирлар, меҳнатга ва ижтимоий-иқтисодий масалаларга оид қонун ҳужжатларини ишлаб чиқишда қатнашадилар.

Касаба уюшмалари меҳнатга ва ижтимоий-иқтисодий масалаларга оид бошқа норматив ҳужжатлари қабул қилиш тўғрисидаги таклифларни, шунингдек, ҳужжатларнинг лойиҳаларини тегишли давлат бошқарув идораларига, хўжалик ва кооператив идораларига киритишга ҳақлидир.

Меҳнаткашларнинг меҳнат ва ижтимоий-иқтисодий ҳуқуқларига ҳамда манфаатларига дахлдор бўлган норматив ҳужжатлар давлат ва хўжалик бошқарув идоралари томонидан тегишли касаба уюшмаларини камида бир ҳафта аввал олдиндан хабардор қилиб қабул этилади.

8-модда. **Касаба уюшмаларининг меҳнат қилиш ҳуқуқини ҳимоялаш соҳасидаги ҳуқуқлари**

Касаба уюшмалари ўз аъзоларининг меҳнат қилиш ҳуқуқини ҳимоя қилади, давлатнинг иш билан таъминлаш сиёсатини ишлаб чиқишда қатнашади. Қонунлар асосида жамоа шартномасида белгиланган тарзда корхоналарда ишдан бўшайдиган кишиларнинг ижтимоий ҳимояланиши чораларини таклиф этади. Маъмурият, мулкдор ёки улар вакил қилган бошқарув идорасининг ташаббуси билан корхонанинг ва ундаги ички бўлинмаларнинг тугатилиши, ишлаб чиқаришни тўлиқ ёки қисман тўхтатиб қўйиш ва шуларнинг оқибатида иш жойларининг қисқартирилиши ёки иш шароитининг ёмонлашуви тегишли касаба уюшмаларини камида уч ой аввал олдиндан хабардор қилиб қўйилган ва улар билан меҳнаткашларнинг ҳуқуқлари ҳамда манфаатларига риоя этиш юзасидан музокара ўтказилган тақдирдагина амалга оширилиши мумкин.

Касаба уюшмалари иш билан таъминлашнинг аҳволини, иш билан таъминлаш соҳасидаги кафолатларга оид қонунларга риоя этилишини назорат қилади.

Меҳнат шартномаси маъмуриятнинг ташаббуси билан бекор қилинишига ССЖ Иттифоқининг, иттифоқдош ва мухтор жумҳуриятларнинг қонунларига мувофиқ, тегишли касаба уюшма қўмитаси билан олдиндан келишилган тақдирдагина йўл қўйилади.

9-модда. **Касаба уюшмаларининг музокаралар олиб бориш ва жамоа шартномалари, битимлар тузиш ҳуқуқлари.**

Касаба уюшмалари маъмурият билан, мулкдор ёки у вакил қилган бошқарув идораси билан жамоа музокараларини олиб боришда ва жамоа шартномаларини, битимларни тузишда устунлик ҳуқуқига эга бўлади, уларнинг бажарилишини назорат қилади.

Агар касаба уюшмалари жамоа шартномасини, битимни тузишни таклиф қилса, маъмурият, мулкдор ёки у вакил қилган бошқарув идораси шу ҳақда музокаралар олиб боришга мажбурдирлар.

10-модда. **Касаба уюшмаларининг меҳнаткашларни ижтимоий жиҳатдан ҳимоя қилиш ҳуқуқлари**

Касаба уюшмаларининг меҳнат шароити ва меҳнатга ҳақ тўлаш, меҳнатни ва ишлаб чиқариш хавфсизлигини муҳофаза қилиш, уй-жой шароитларини, ижтимоий суғурта ва меҳнаткашларнинг соғлиғини сақлаш, пенсия таъминоти соҳасидаги ҳуқуқлари ССЖ Иттифоқи, иттифоқдош ва мухтор жумҳуриятларнинг тегишли қонунлари билан тартибга солинади.

Касаба уюшмаларининг Иттифоқ ва жумҳурият бирлашмалари меҳнаткашларни ижтимоий ва иқтисодий жиҳатдан ҳимоя қилиш тадбирларини ишлаб чиқишда, турмуш даражасининг, нарх-наво индекси ўзгаришига қараб товон тўлаш миқдорининг асосий мезонларини аниқлашда ўз ваколатлари доирасида иштирок этадилар, қонун йўли билан белгилаб қўйилган турмуш даражасининг энг кам миқдорига риоя этилишини ҳамда пенсиялар, стипендиялар, нафақалар миқдори нарх-навонинг ўсишига қараб ўз вақтида кўриб чиқилишини назорат қиладилар.

Касаба уюшмаларининг бирлашмалари шу масалалар юзасидан тегишли давлат ва хўжалик идоралари билан битим тузиши мумкин.

11-модда. **Касаба уюшмаларининг меҳнат ва касаба уюшмалари тўғрисидаги қонунларга риоя этилишини назорат қилиш ҳуқуқлари**

Касаба уюшмалари маъмурият, мулкдор ёки у ваколат берган бошқарув органи меҳнат ва касаба уюшмалари тўғрисидаги қонунларга риоя қилишини назорат қилиб боради, аниқланган камчиликларни бартараф этишни талаб қилишга ҳақлидир. Маъмурият меҳнат ва касаба уюшмалари тўғрисидаги қонунлар бузилишини бартараф этиш тўғрисидаги касаба уюшмаси тақдимномасини кўриб чиқишга ва кўриб чиқиш натижалари тўғрисида бир ой муддат ичида касаба уюшмасига хабар қилишга мажбур.

Касаба уюшмалари ўз аъзоларининг ва бошқа меҳнаткашларнинг илтимосига бинонан, шунингдек ўз ташаббуси билан меҳнат ҳуқуқларини ҳимоя қилиб даъво ариза билан судга мурожаат қилишга ҳақлидир.

Шу мақсадда касаба уюшмалари инспекциялар, ҳуқуқий ёрдам хизматлари ва бошқа зарур органларга эга бўлиши мумкин.

12-модда. **Меҳнат низоларини кўриб чиқишда касаба уюшмаларининг ҳуқуқлари**

Касаба уюшмалари касаба уюшмаси аъзоларининг маъмурият билан якка тартибдаги меҳнат низоларини кўриб чиқади ва улар юзасидан қонунга мувофиқ қарорлар қабул қилади.

Касаба уюшмалари меҳнат тўғрисидаги, жамоа шартномаси, битими шартларининг бузилиши, меҳнат ва турмушнинг янги ижтимоий-иқтисодий шарт-шароитларини белгилаш ёки мавжудларини ўзгартириш билан боғлиқ масалаларга доир жамоа меҳнат низоларини кўриб чиқишда қатнашади.

13-модда. **Касаба уюшмаларининг меҳнат ҳамда ижтимоий-иқтисодий ривожланиш масалалари юзасидан маълумотларни олиш ҳуқуқи**

Касаба уюшмалари маъмуриятдан, шунингдек давлат ва хўжалик бошқарув идораларидан меҳнат ҳамда ижтимоий-иқтисодий ривожланиш билан боғлиқ масалалар юзасидан белгилаб қўйилган статистика ҳисоботи доирасида бепул маълумот олишга ҳақлидир.

14-модда. **Касаба уюшмаларининг маъмурият жамоа шартномасини бажаришини назорат қилиш ҳуқуқи**

Маъмурият жамоа шартномаси шартларини бузувчи қарор қабул қилган тақдирда касаба уюшмалари ана шу бузилишларни бартараф этиш тўғрисида маъмуриятга тақдимнома топширишга ҳақлидир, бу тақдимнома бир ҳафта муддатда кўриб чиқилади. Маъмурият касаба уюшмаларининг бу талабини бажаришдан бош тортган ёки мазкур муддатда уларнинг ўртасида битимга келишилмаган тақдирда келишмовчиликлар жамоа меҳнат низоларини ҳал қилиш тўғрисидаги қонунларга мувофиқ кўриб чиқилади.

15-модда. **Касаба уюшмаларининг иш ташлашни эълон қилиш ҳуқуқи**

Касаба уюшмалари қонунга мувофиқ иш ташлашни ташкил этиш ва уни ўтказиш ҳуқуқига эга.

III-БОБ. КАСАБА УЮШМАЛАРИ ҲУҚУҚЛАРИНИНГ КАФОЛАТЛАРИ

16-модда. **Давлат ва хўжалик идоралари, жамоат ташкилотлари маъмурияти ва мансабдор шахсларнинг касаба уюшмаларига нисбатан мажбуриятлари**

Маъмурият, давлат ва хўжалик идоралари, жамоат ташкилотлари, мансабдор шахслар касаба уюшмаларининг ҳуқуқларига риоя этишга, уларнинг фаолиятига кўмаклашишга мажбурдирлар. Мазкур идоралар ва шахслар касаба уюшмалари ҳуқуқларини бузганлик ёки уларнинг қонуний фаолиятига тўсқинлик қилганлиги учун қонунда белгилаб қўйилган тартибда жавобгар бўладилар. Маъмурият, давлат ва хўжалик идоралари, жамоат ташкилотлари, мансабдор шахслар касаба уюшмаларининг вакиллари шу касаба уюшмаси аъзолари ишлаётган корхоналарга устав вазифаларини ва қонунда берилган ҳуқуқларни амалга ошириш учун киришларига тўсқинлик қилишга ҳақли эмаслар.

17-модда. **Меҳнаткашларнинг касаба уюшмалари органларига сайланган, ишлаб чиқаришда ишдан озод қилинмаган ходимлар учун кафолатлар**

Касаба уюшма органлари таркибига сайланган ва ишлаб чиқаришда ишдан озод қилинмаган ходимлар улар аъзо бўлган органнинг олдиндан берган розилигисиз интизомий жазога тортилишлари мумкин эмас. Касаба уюшма органларининг корхона бўлинмаларидаги раҳбарлари корхонадаги тегишли касаба уюшма органи билан олдиндан келишмай туриб, корхонадаги касаба уюшма органларининг раҳбарлари, касаба уюшма ташкилотчилари эса — тегишли касаба уюшма бирлашмаси органи билан олдиндан келишмай туриб интизомий жазога тортилиши мумкин эмас.

Касаба уюшма органлари таркибига сайланган ва ишлаб чиқаришда ишдан озод қилинмаган шахсларни маъмурият ташаббуси билан ишдан бўшатишга ишдан бўшатишнинг умумий тартибига риоя қилишдан ташқари, у аъзо бўлган касаба уюшма органининг олдиндан берган розилиги билангина, корхонадаги касаба уюшма органларининг раислари ва аъзоларини эса, бундан ташқари фақат тегишли касаба уюшма бирлашмасининг розилиги билан ишдан бўшатишга йўл қўйилади. Тегишли касаба уюшма бирлашмаси органининг розилиги бўлган тақдирдагина касаба уюшма ташкилотчилари ва касаба уюшма гуруҳлари ташкилотчиларини маъмурият ташаббуси билан ишдан бўшатишга йўл қўйилади.

Касаба уюшмалари сайлаб қўйилган органларининг ишлаб чиқаришда ўз ишидан озод қилинмаган аъзоларига жамоат шартномаси, битимида белгилаб қўйиладиган шартларга мувофиқ жамоа манфаатлари йўлида жамоат вазифаларини бажариши учун ўртача иш ҳақи сақланган ҳолда ишдан бўш вақт берилади, шунингдек уларнинг қисқа муддатли касаба уюшма ўқуви вақти учун ўртача иш ҳақи сақлаб қолинади.

Касаба уюшмаларининг сайлаб қўйиладиган органлари аъзолари делегат сифатида касаба уюшмалари томонидан чақириладиган съездларда, конференцияларда, шунингдек уларнинг пленумлари ва раёсатлари ишида қатнашадиган вақт учун касаба уюшмалари маблағи ҳисобидан ўртача иш ҳақи миқдорида ҳақ тўланиб, ишлаб чиқаришдаги ишлардан озод қилинади.

18-модда. **Меҳнаткашларнинг касаба уюшмалари органларига сайланган, ишлаб чиқаришда ишдан озод қилинган ходимлар учун кафолатлар**

Касаба уюшма органларидаги сайлаб қўйиладиган лавозимларга сайланганлиги оқибатида ишдан озод қилинган ходимларга уларнинг сайлов ваколатлари тугагандан кейин олдинги иши (лавозими) берилади, бундай иш (лавозим) бўлмаган тақдирда ўша корхонада ёки ходимнинг розилиги билан бошқа корхонада шунга тенг келадиган бошқа иш (лавозим) берилади.

Тегишли иш (лавозим) ни бериш имконияти бўлмаган тақдирда олдинги иш жойидаги корхона маъмурияти, корхона тугатилган тақдирда эса касаба уюшмаси ходим учун ишга жойлашиш даврида ўртача иш ҳақини сақлаб қолади, лекин бу вақт олти ойдан ошмаслиги керак, малакасини ўзгартириш учун ўқиш чоғида эса бир йил муддатгача ўртача иш ҳақи сақлаб турилади.

19-модда. **Касаба уюшма органларига сайланган ходимлар меҳнат ҳуқуқларининг кафолатлари**

Касаба уюшма органлари таркибига сайланган ходимлар сайлов ваколатлари тугагандан сўнг икки йил давомида маъмурият ташаббуси билан ишдан бўшатилишига йўл қўйилмайди, корхонани бутунлай тугатиш ёки ходимнинг қонунда ишдан бўшатиш эҳтимоли кўзда тутилган айбли хатти-ҳаракатларни содир этиш ҳоллари бундан мустаснодир. Бундай ҳолларда ишдан бўшатиш 17-модданинг биринчи қисмида кўзда тутилган тартибда амалга оширилади.

20-модда. **Касаба уюшмалари ва уларга бўйсунувчи корхоналарнинг мулкий ва молиявий ҳуқуқлари**

Касаба уюшмалари ва уларнинг органлари қонунга мувофиқ ҳуқуқий шахс ҳисобланади.

Касаба уюшмалари мулкка эгалик ҳуқуқи асосида ўзига қарашли бўлган мол-мулк ва пулларга эгалик қилади, улардан фойдаланади ва тасарруф этади.

Касаба уюшмалари давлат, хўжалик, кооператив ва ўзга жамоат ташкилотларининг мажбуриятлари учун жавоб бермайди, ўз навбатида улар касаба уюшмаларининг мажбуриятлари учун жавоб бермайди.

Касаба уюшмаси бюджети манбалари, унинг шаклланиш тартиби ва маблағдан фойдаланиш тартиби касаба уюшмалари уставида белгилаб берилади.

Касаба уюшмаларининг ўз уставларига мувофиқ амалга ошириладиган молиявий фаолияти (тижорат фаолиятидан ташқари) давлат томонидан назорат қилинмайди.

Касаба уюшмаларига қарашли корхоналар ва ташкилотлар даромадларининг манбалари, улар олган маблағ миқдори ва тўлаган солиқ миқдори давлат молия идоралари ва солиқ инспекциялари томонидан қонунга мувофиқ назорат қилинади.

Касаба уюшмалари ўзларининг уставда ёзилган мақсадлари ва вазифаларига мувофиқ белгилаб қўйилган тартибда ташқи иқтисодий фаолиятни амалга ошириш, касаба уюшмаларининг банкларини, суғурта ва акционерлик жамиятларини, қўшма тижорат корхоналарини барпо этиш, ноширлик фаолияти билан шуғулланиш, зарур бирдамлик жамғармалари, маданий-маърифий ва ўзга зарур жамғармалар тузиш ҳуқуқига эгадир.

21-модда. **Корхонанинг касаба уюшмалари фаолияти учун моддий шароит яратиш юзасидан вазифалари**

Корхона маъмурияти касаба уюшмаларига уларнинг фаолияти учун зарур бўлган жиҳозланган биноларни фойдаланиш учун текинга беради, биноларни бериш шартлари маъмурият ва касаба уюшмалари иштирокида меҳнат жамоасининг қарори билан белгиланади.

Жамоа шартномаси тузиш чоғида қабул қилинган қарорга мувофиқ корхона касаба уюшмаларига текинга фойдаланиши учун корхона балансида турган ёки улар ижарага олган бинолар, хоналар, қурилмалар ва бошқа ишноотларни, шунингдек дам олишни ташкил этиш, меҳнаткашлар ва уларнинг оилалари билан маданий-маърифий, физкультура-соғломлаштириш ишларини олиб бориш учун зарур бўлган дам олиш базаларини, болалар-ўсмирлар лагерлари ва бошқа соғломлаштириш лагерларини беради.

Корхона касаба уюшмаларига жамоа шартномасида белгиланган мақсадлар учун қонунда белгилаб қўйилган миқдорда маблағ ўтказади.

Корхонада иш олиб борадиган касаба уюшмаларининг фаолияти учун бошқа моддий шароитларни яратиш жамоа шартномаси (битими) билан тартибга солинади.

Совет Социалистик Жумҳуриятлари Иттифоқининг Президенти
М. ГОРБАЧЕВ.

Москва, Кремль,
1990 йил 10 декабрь.

ССЖ Иттифоқи Олий Кенгашининг қарори

«КАСАБА УЮШМАЛАРИ, УЛАРНИНГ ҲУҚУҚЛАРИ ВА ФАОЛИЯТИ КАФОЛАТЛАРИ ТЎҒРИСИДА» ССЖИ ҚОНУНИНИ КУЧГА КИРИТИШ ТЎҒРИСИДА

ССЖИ Олий Кенгаши **қарор қилади:**

1. «Касаба уюшмалари, уларнинг ҳуқуқлари ва фаолияти кафолатлари тўғрисида»ги ССЖИ Қонуни 1991 йил 1 январдан кучга киритилсин.

2. ССЖИ ҳукумати 1991 йилнинг биринчи ярмида ўз қарорларини «Касаба уюшмалари, уларнинг ҳуқуқлари ва фаолияти кафолатлари тўғрисида»ги ССЖИ Қонунига мувофиқлаштирсин ҳамда ССЖИ Вазирликлари, давлат комитетлари ва идоралари ўз норматив ҳужжатларини, шу жумладан, Қонунга зид йўл-йўриқларини қайта кўриб чиқиб, бекор қилишларини таъминласин;

ССЖИ Олий Кенгаши кўриб чиқиши учун:

1991 йилнинг биринчи ярмида ССЖИ Қонун ҳужжатларини қабул қилинган Қонунга мувофиқлаштириш тўғрисидаги таклифлар;

1991 йилнинг биринчи чорагида «Жамоа меҳнат низоларини (можароларини) ҳал қилиш тартиби тўғрисида»ги ССЖИ Қонунига, шу жумладан, Қонунга зид иш ташлаш ўтказганлиги учун жавобгарлик қисмига ўзгартишлар ва қўшимчалар киритиш, шунингдек, меҳнаткашларнинг ижтимоий суғуртаси тўғрисидаги ССЖИ қонунларига ўзгартишлар ва қўшимчалар киритиш ҳақида таклифлар киритилсин.

3. ССЖИ касаба уюшмалари умумий конфедерациясига, бошқа касаба уюшмаларининг Умумиттифоқ идораларига ушбу қарорнинг иккинчи бандида зиммасига юклатилган топшириқларни бажаришда ССЖИ ҳукумати билан биргаликда иштирок этиш тавсия қилинсин.

4. ССЖИ қонунлари «Касаба уюшмалари, уларнинг ҳуқуқлари ва фаолияти кафолатлари тўғрисида»ги ССЖИ Қонунига мувофиқлаштирилгунга қадар уларнинг мазкур Қонунга зид бўлмаган қисмлари қўлланилади.

5. Иттифоқдош жумҳуриятлар ҳокимияти олий органларига жумҳурият қонунларини мазкур Қонунга мувофиқлаштириш тавсия этилсин.

ССЖИ Олий Кенгашининг Раиси
А. Лукьянов.

Москва, Кремль.
1990 йил 10 декабрь.

ВИЛОЯТ СОВЕТЛАРИНИНГ СЕССИЯЛАРИ

Халқ депутатлари Фарғона вилоят Советининг сессияси бўлди. Сессия қатнашчилари бошқариладиган бозор иқтисодиётига ўтиш шароитида халқ хўжалигини барқарорлаштириш масалаларини, вилоятни иқтисодий ва ижтимоий ривожлантиришнинг асосий йўналишларини, 1991 йил бюджетини муҳокама қилдилар.

Сессия ишида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг котиби А. И. Икромов қатнашди.

* * *

ТЕРМИЗ. 15 декабрь (ЎзТАГ). Кеча халқ депутатлари Сурхондарё вилоят Советининг сессияси бўлди. Вилоят ижроия комитетининг бу йилги иши ҳақида ижроком раиси Т. М. Менглиев ҳисобот берди.

Депутатлар 1990 йил режаси қандай бажарилаётганлигини муҳокама қилдилар, 1991 йилда бозор муносабатларига босқичма-босқич ўтиш шароитида вилоятни иқтисодий ва ижтимоий ривожлантиришнинг асосий кўрсаткичларини кўриб чиқдилар. Келгуси йилда вилоят бюджетини барқарорлаштиришнинг асосий кўрсаткичлари муҳокама қилинди. Вилоят Советининг маҳаллий Советларнинг мева-сабзавот ва чорвачилик маҳсулотларини харид қилиш, тайёрлаш, қайта ишлаш, сақлаш ва аҳолини бундай маҳсулотлар билан таъминлаш системасини такомиллаштириш вазифалари тўғрисидаги қарори қандай бажарилаётганлиги ҳақидаги ахборот тингланди.

Депутатлар вилоят Совети ва унинг ижроия комитетининг аппарати тузилмасини Ўзбекистон ССЖ Конституциясига киритилган ўзгартишларга мувофиқ қайта ташкил этиш тўғрисида қарор қабул қилдилар.

Сессияда халқ депутатлари вилоят Советининг Раиси, Сурхондарё вилоят партия комитетининг биринчи котиби Х. Э. Бердиев нутқ сўзлади.

* * *

ГУЛИСТОН. 15 декабрь (ЎзТАГ). Кеча бўлиб ўтган халқ депутатлари Сирдарё вилоят Советининг сессиясида «Ўзбекистон ССЖ ижро ва идора қилувчи ҳокимият тузилишини такомиллаштириш ва Ўзбекистон ССЖ Конституцияси (Асосий Қонуни)га ўзгартишлар ва қўшимчалар киритиш тўғрисида»ги Ўзбекистон ССЖ Қонунини амалга ошириш чора-тадбирлари тўғрисидаги масала кўриб чиқилди.

Вилоят Советининг раиси, Сирдарё вилоят партия комитетининг биринчи котиби А. А. Айдарқулов маъруза қилди.

Депутатлар Сирдарё вилоят Советининг халқ хўжалигини барқарорлаштириш ва бозор иқтисодиётига ўтиш жумҳурият дастурини амалга оширишга доир ҳаракат дастурини ҳам муҳокама қилдилар. Вилоятни иқтисодий ва ижтимоий ривожлантиришнинг ва келгуси йил бюджетини тузишнинг асосий кўрсаткичлари, 1989 йил бюджетининг ижроси кўриб чиқилди, вилоят Советининг 1991 йилги иш режалари тасдиқланди.

ЯНГИ ДАРСЛИКЛАР КЕРАК

13 декабрь куни Ўзбекистон ССЖ Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамасининг ижтимоий ривожланиш, фан ва маданият комплексида янги дарсликлар яратиш ишларига бағишланган мажлис бўлиб ўтди. Мажлисда жумҳурият олий кенгаши комитети, вазирликлари ва идораларининг раҳбарлари, олимлар ва мутахассислар иштирок этдилар.

Мажлисда дарсликлар ёш авлодни тарбиялаш ишида катта аҳамиятга эга эканлиги таъкидланди. Бироқ дарсликлар яратиш юзасидан етарлича ишлар қилинмаяпти. Энг яхши мактаб дарсликлари учун эълон қилинган конкурс ҳамон ҳеч қандай натижа бермади.

Мажлисда тарих, тил ва адабиёт фанларидан дарсликлар яратиш, бу иш учун концепциялар ишлаб чиқиш, ушбу масъулиятли ишга олимларни, малакали методистларни, тажрибали ўқитувчиларни жалб этиш, уларни моддий ва маънавий жиҳатдан рағбатлантириш, тайёрланган дарсликларни қисқа муддатларда ва яхши сифат билан нашр қилиш, уларни ўқитувчилар ва ўқувчиларга топшириш масалаларига асосий эътибор қаратилди.

Мажлисда янги дарсликлар ўз мундарижаси, сифати ва бошқа белгилари билан ҳозир фойдаланилаётганларидан тамомила фарқ қилиши, уларда тарихимиз ва ҳозирги воқелик тўғри акс этган бўлиши лозимлиги ҳақида ҳам гапирилди.

Мажлисда Ўзбекистон ССЖ Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамаси Раисининг ўринбосари Э. Самандаров ҳамда жумҳурият Президентининг маслаҳатчиси Б. Назаров иштирок этдилар.

(ЎзТАГ).

ФАЗОДАГИ ИШЛАР

УЧИШНИ БОШҚАРИШ МАРКАЗИ. (ТАСС). Виктор Афанасьев билан Муса Манаровнинг доимий ҳаракатдаги «Мир» комплексида фазовий ишлари давом этмоқда.

Саккизинчи экспедициянинг экипажи замонавий микроэлектроника эҳтиёжлари учун вазнсизлик шароитида юқори сифатли ярим ўтказгич материаллар ишлаб чиқаришга доир ишларни бажаришга киришди. 13 декабрь куни «Галлар» қурилмасида руҳ оксиди монокристалини ўстириш жараёни бошланди, бу жараён 140 соатга мўлжалланган. Фазогирлар «Кратер-В» деб аталган яна бир технология қурилмасини ишга ҳозирладилар.

Илмий тадқиқотлар режасига мувофиқ фазовий нурланиш тавсифларини ўлчаш ҳамда орбитал комплекснинг ташқи сатҳига ўрнатилган конструкция материаллари намуналарининг ҳолатига баҳо бериш юзасидан тажрибалар ўтказилади.

Телеметрия маълумотлари ва экипажнинг берган ахборотига қараганда парвоз кўнгилдагидек ўтмоқда. Иккала фазогир ҳам соғ-саломат.

ЖАМОАТЧИЛИК ИШТИРОКИДА

ССЖИ Президенти М. С. Горбачевнинг топшириғига мувофиқ хорижий мамлакатлардан келаётган инсонпарварлик ёрдамини қабул қилиб олишни ташкил этишга кўмаклашиш учун жамоатчилик комиссияси тузилди. Унга Президент Кенгашининг аъзоси В. А. Ярин бошчилик қилади.

Комиссия таркибида ССЖИ, РСФСЖ, бошқа жумҳуриятлар Олий Кенгашларининг депутатлари, мамлакатимиздаги таниқли маданият арбоблари, бир қанча жамоат ташкилотларининг раҳбарлари, шу жумладан, ССЖИ Олий Кенгашининг аъзоси М. Н. Раҳмонова, РСФСЖ Олий Кенгашининг аъзоси Е. Ф. Лахова, ноҳия касалхонаси бўлимининг мудири З. Н. Ткачева (Белоруссия), зоотехник, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Л. П. Живетьева (Новосибирск вилояти), Дятьков биллур заводининг ишчиси М. В. Ермакова (Брянск вилояти), РСФСЖ халқ артисти А. С. Демидова, Тошкент шаҳридаги 22-болалар уйининг директори А. П. Хлебушкина, ССЖИ халқ артистлари М. Л. Биешу, И. М. Смоктуновский, А. В. Баталов, митрополит Питирим, Москва синагогининг раввини А. С. Шаевич, Ўзбекистон Фанлар академиясининг академиги Т. А. Саримсоқов, ССЖИ Олий Кенгашининг аъзоси Д. Н. Кугультинов, ССЖИ космонавт-учувчиси А. А. Серебров ва бошқалар бор.

Улар ССЖИ Вазирлар Кенгаши Раисининг биринчи ўринбосари Л. А. Воронин билан учрашувда инсонпарварлик ёрдамини етказиб бериш ва уни тақсимлаш борасидаги ишларнинг аҳволи билан танишдилар, жамоатчиликнинг бу ишда қатнашиш усулларини муҳокама қилдилар. Учрашувда Президент Кенгашининг аъзоси В. И. Болдин қатнашди. (ТАСС).

Бугун—Энергетиклар куни

КАСБНИ ШАРАФЛАБ

Ҳар бир касбнинг ўзига яраша гашти, машаққати бўлади. Машкурахон Зокированинг «Узэнергосвязь»да меҳнат фаолиятини бошлаганига 31 йил бўлди. У ўз соҳасини пухта биладиган, тажрибали ходим бўлиши билан бирга муносиб шогирдлар тайёрлаяпти. Мухтабар Бобожонова ана шундай ўринбосарлардан бири. Машкурахон Ёқуб Орипов, Аҳмад Эргашев, Ботир Исаев каби ҳамкасблари билан ҳамкорликда жумҳурият Энергетика ва электрлаштириш вазирлиги телефон тармоқларининг бир маромда, бенуқсон ишлашини таъминлаб келаяпти. У кўп йиллик хизматлари учун «Меҳнат ветерани», «Энергетика фахрийси» кўкрак нишонлари билан тақдирланган. Машкурахон софдиллиги, кишиларга меҳрибонлиги туфайли жамоа аъзолари ўртасида обрў-эътибор қозонган. Биз шарафли касб эгаларини бугунги байрамлари билан чин дилдан муборакбод этамиз.

Т. ЭРКИНОВ.

СУРАТДА: «Узэнергосвязь»нинг тажрибали ходими Машкурахон Зокирова (чапда) ҳамда муҳандис Лива Ивановна Мурзина.

Н. МУҲАММАДЖОНОВ олган сурат.

Ўзбекистон Совет Социалистик Жумҳурияти Президентининг ФАРМОНИ

ЖУМҲУРИЯТ ЭНЕРГЕТИКА ВА ҚУРИЛИШ ТАШКИЛОТЛАРИНИНГ БИР ГУРУҲ ХОДИМЛАРИНИ МУКОФОТЛАШ ТЎҒРИСИДА

Кўп йил фидокорона меҳнат қилгани, жумҳурият энергетикасини ривожлантиришга ҳисса қўшгани ва ижтимоий турмушда фаол қатнашгани учун энергетиклар куни муносабати билан қуйидагиларга Ўзбекистон ССЖнинг фахрий унвонлари берилсин:

«ЎЗБЕКИСТОН ССЖДА ХИЗМАТ КЎРСАТГАН САНОАТ ХОДИМИ»:

Александр Леонидович **Афанасьев** — «Средазремэнерго» ишлаб чиқариш бирлашмасининг бош муҳандиси, Тошкент шаҳри.

Абдураҳмон Исломович **Аҳмадқулов** — Бағдод район электр тармоқларининг бошлиғи, Фарғона вилояти.

Бозорбой **Болтабоев** — Қорақалпоғистон электр тармоқлари электр монтёри.

Азамат **Болтаев** — Шаҳрисабз электр тармоқлари директори, Қашқадарё вилояти.

Мария Фёдоровна **Данильченко** — кабелли электр тармоқлари электр монтёри, Тошкент шаҳри.

Наталья Михайловна **Манастирецкая** — Ангрен ГРЭСи машинисти, Тошкент вилояти.

Панжи Амирқулович **Раҳмонқулов**— Сурхондарё электр тармоқлари директори.

Карим Достонович **Солиҳов** — «Энергосетьпроект» илмгоҳи Ўрта Осиё бўлими директорининг ўринбосари.

Йўлдош **Султонов** — Хоразм электр тармоқларининг электр монтёри.

Кубей **Тошматов** — Юқори Чирчиқ электр тармоқларининг электр монтёри, Тошкент вилояти.

Фридон Зуҳурович **Ҳусанхўжаев** — «Гидропроект» илмгоҳи Ўрта Осиё бўлимининг бўлим бошлиғи, Тошкент шаҳри.

Рўзимурод **Эшбоев** — Пахтачи район электр тармоқларининг электр монтёри, Самарқанд вилояти.

Валерий Омонович **Ёдгоров** — Тошкент ГРЭСининг директори.

«ЎЗБЕКИСТОН ССЖДА ХИЗМАТ КЎРСАТГАН БИНОКОР»:

Рихсиали **Ғойибназаров** — «Ўзбекгидроэнергострой» тресги «Ташгрэсстрой» қурилиш бошқармасининг машинисти.

Владимир Степанович **Ленский** — «Сельэнергопроект» лойиҳа-қидирув ва илмий-тадқиқот илмгоҳи Ўрта Осиё бўлимининг директори, Тошкент шаҳри.

Арзи **Раҳимов** — «Узсельэлектрострой» 2-тресги 9-механизациялашган колоннасининг Китоб участкаси катта прораби

ҚУЙИДАГИЛАР ЎЗБЕКИСТОН ССЖ ФАХРИЙ ЁРЛИҚЛАРИ БИЛАН МУКОФОТЛАНСИН:

Исмоил Абдужамидович **Абдуллаев** — «Узэнергосвязь» корхонаси лабораториясининг бошлиғи.

Николай Васильевич **Акимкин** — Тошкент ГРЭСининг слесари.

Темир Амирсаидович **Аҳмедов** — «Ўзбекэнерго» ишлаб чиқариш бирлашмаси бош директорининг ўринбосари.

Евгений Васильевич **Бердинков** — Кичик станциялар Янгиер гуруҳининг бошлиғи, Сирдарё вилояти.

Светлана Аркадьевна **Двоеглазова** — Навоий ГРЭСи энергоблокининг машинисти.

Насима Аҳатовна **Денмуҳаметова** —Самарқанд электр тармоқлари аппаратчиси.

Арнольд Андреевич **Дитрих** — «Ўзбекгидроэнергострой» тресги бошқармаси бошлиғининг ўринбосари, Тошкент шаҳри.

Нусратулла Неъматович **Жўраев** — Оржоникидзе ГЭСлари каскадининг электр слесари, Тошкент вилояти.

Юрий Викторович **Дмитриев** — «Гидропроект» илмгоҳи Ўрта Осиё бўлимининг лойиҳа бош муҳандиси, Тошкент шаҳри.

Тўра **Ермеков** — «Ўзбекгидроэнергострой» уйсозлик тресги механизациялашган колоннасининг қолипчиси, Тошкент вилояти.

Леонид Александрович **Игуменов** — Тошкент ГЭСлари каскадининг муҳандиси, Тошкент шаҳри.

Шамил **Кантимиров** —«Электросредазмонтаж» тресги 4-монтаж бошқармасининг прораби, Тошкент шаҳри.

Тўлқин Ҳакимович **Каримов** — Фарғона иссиқлик энергияси марказининг машинисти.

Нормурод Облоевич **Қаюмов** — «Узэнергоспецремонт» корхонаси Навоий бўлимининг слесари.

Сайфулло **Қиличев** —93-махсус трестнинг Денов «Промэнергомонтаж» бошқармасининг бошлиғи.

Қўзибой **Қурбонбоев** — Беруний ноҳияси электр тармоқларининг бошлиғи, Қорақалпоғистон МССЖ.

Зайниддин Фатхуддинович **Мақсудов** — «Узэнергоналадка» корхонаси цехининг бошлиғи, Тошкент шаҳри.

Абдуҳошим Дувлонович **Мамиров** — «2-Узсельэлектрострой» 2-тресги механизациялашган колоннасининг бошлиғи, Жиззах шаҳри.

Лидия Николаевна **Масласкова** — «Гидропроект» илмгоҳи Ўрта Осиё бўлимининг лойиҳа бош муҳандиси ўринбосари, Тошкент шаҳри.

Фаҳриддин Мирсаидович **Миржалолов** — Янгиангрен ГРЭСи қурилишининг бетончиси.

Абдубоқи **Мирзабоев** — «1-Узсельэлектрострой» 1-тресги механизациялашган колоннасининг электр монтери, Наманган вилояти.

Мирзакарим Ўтамбоевич **Мирзараҳимов** — Янгиангрен ГРЭСининг смена бошлиғи, Тошкент вилояти.

Аҳмад **Мустафоев** — Навоий электр тармоқлари хизматининг бошлиғи.

Нурмамат **Наврўзматов** — Олтиариқ район электр тармоқларининг электр монтёри, Фарғона вилояти.

Тўлқин Мадаминович **Назарбеков** — Ўзбекистон ССЖ Энергетика ва электрлаштириш вазирлиги ихтисослашган ремонт-ишлаб чиқариш корхонасининг ҳайдовчиси, Тошкент шаҳри.

Худойназар **Нуров** — «Қарши» кичик станциясининг электр слесари, Қашқадарё вилояти.

Галина Ивановна **Полубоярова** — Сирдарё ГРЭСининг катта муҳандиси.

Ҳалали Бойматович **Розиқов** — Сирдарё ГРЭСининг электр слесари.

Ҳайдарбек Қўчқорбекович **Султонбеков** — Қуйи Бўзсув ГЭСининг моторисги, Тошкент вилояти.

Тилибой Худойбердиевич **Султонов** — Ангрен ГРЭСининг смена бошлиғи, Тошкент вилояти.

Мастура Усмоновна **Ҳалимова** — Ўзбекистон ССЖ Энергетика ва электрлаштириш вазирлиги энергия назоратининг слесари, Тошкент шаҳри.

Қўчқор **Ҳожибоев** — Фарғона иссиқлик тармоқлари корхонасининг машинисти.

Ўрол Тоирович **Ҳусанов** — қурилаётган Талимаржон ГРЭСи дирекциясининг ҳайдовчиси, Қашқадарё вилояти.

Иброҳим Мирзааҳмедович **Шерматов** — «Ўзбекгидроэнергострой» трестининг слесари, Тошкент шаҳри.

Ўзбекистон Совет Социалистик Жумҳуриятининг Президенти И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри,
1990 йил 15 декабрь.

МУСТАҚИЛЛИК ВА ТЕНГЛИК УЧУН

Янги Иттифоқ шартномасининг лойиҳаси тўғрисида мулоҳазалар

Бизнинг фикримизча лойиҳа асосий қоидалар қисмида қайд этилган еттита банднинг бирортаси аниқ ва тугал маънога эга эмас. Масалан, биринчи қоидада шундай дейилади: «Шартномада қатнашувчи ҳар бир жумҳурият мустақил давлатдир ва ўз ҳудудида тўла давлат ҳокимиятига эгадир». Жумҳурият дейилганда мустақил жумҳуриятлар назарда тутилаяптими ёки мухтор тузилмалар ҳам шу жумлага кирадими? Ундай бўлса, яқинда ўзини мустақил деб эълон қилган тузилмаларчи? Агарда уларнинг ҳудуди Иттифоқ ҳудуди деб эълон қилинса, қандай қилиб жумҳурият тўла давлат ҳокимиятига эга бўлсин?

Ҳозирги шароитда фақатгина мустақил давлатларгина шартнома иштирокчиси бўлиши мумкин. Уларнинг номи ҳужжатнинг бошида санаб ўтилиши керак.

Лойиҳада бундай дейилади: «Мустақил Совет жумҳуриятлари Иттифоқини ташкил этувчи жумҳуриятлар ҳар бир халқнинг ўз тақдирини ўзи белгилашга ва ўзини ўзи бошқаришга, ўз тараққиётининг барча масалаларини мустақил ҳал этишга бўлган даҳлсиз ҳуқуқини эътироф этадилар». Биринчидан, қайси халқлар хусусида гап кетаяпти. Бизнинг халқимиз тўғрисида-ми? Ёки умуман жаҳон халқлари ҳақидами? Ана шу тушунарли эмас. Барча жумҳуриятлар ҳам федерация аъзоси бўлишга рози эмасликларини наҳотки лойиҳа муаллифлари билишмаса? Ўз тақдирини ўзи белгилаб ва ўз тараққиётининг барча масалаларини мустақил ҳал этиш тамомила халқ тасарруфидаги масаладир, биз шундай деб ҳисоблаймиз. Буюк француз мутафаккири Жан Жак Руссо айтганидек, бу ҳуқуқ ҳеч кимга «ҳадя» этилиши мумкин эмас. Шу сабабли ана шу ҳуқуқ бизнингча, ёпиқ эшиклар ортида, юқоридан тушган кўрсатмага қараб эмас, фақат референдум — халқ овоз бериши орқали аниқланиши керак.

Муҳокама этилаётган ҳужжатда шундай дейилади: «Жумҳуриятлар... инсон ҳуқуқлари устунлигини ўз бирлашувининг энг муҳим қоидаси деб эътироф этадилар». Агарда лойиҳада қайд этилганидек, ҳамма нарса эски ҳолича қолаверса, устунлик, инсон эркинлиги ва ҳуқуқлари тўғрисида гапириш мумкинми? Агарда халқнинг фикри суриштирилмаса, у муайян нарсага рози ёки рози эмаслиги билинмаса, лойиҳада кўрсатилганидек, кўпгина ваколатлар марказга (II бобнинг 5-моддасига қаранг) берилиб, жумҳуриятларнинг ҳуқуқи тўғрисида лом-лим дейилмаса, демак барча амалий ишлар федерал ҳукумат тасаруфига ўтказилар экан-да. Бу эса бизнингча ҳаммани яна эски тартибга, тоталитар давлатга қайтаришга уринишдир.

Асосий қоидаларнинг тўртинчисида шундай дейилади: «Жумҳуриятлар фуқаролар жамиятини шакллантиришни ва уни ривожлантиришни эркинлик ва фаровонликнинг энг муҳим шарти деб биладилар». Қайси фуқаролар жамияти ҳақида гап кетаяпти ўзи? Ахир биз фуқаролик жамиятида яшамадикми ёки ҳозир яшамаяпмизми? Лойиҳа муаллифлари нима дейишмоқчи, мутлақо тушуниб бўлмайди. Қолаверса, қуйидаги қоида келтирилиб, бу тушунча мужмаллаштирилган: «...улар мулк ва хўжалик юритиш усуллари шаклларини эркин танлаш, ижтимоий адолат ва ҳимояланиш қоидаларини рўёбга чиқариш асосида одамларнинг эҳтиёжини қондиришга интиладилар». Ахир сийқаси чиқиб кетган бу иборалар яна кимларга керак бўлиб қолди?

Бешинчи қоидада «Жумҳуриятлар ўзларининг давлат тузумини, маъмурий-ҳудудий бўлинишини, ҳокимият ва бошқарув идоралари системасини мустақил белгилайди», дейилган. Ҳамма ҳуқуқлар Марказга бериб юборилаётган бир пайтда давлат тузумини, маъмурий-ҳудудий бўлинишни мустақил белгилаш ҳақида гапириш мумкинми? Амалда жумҳуриятлар учун фақат вазифалар қолади, холос. Амалда эса буни: «Сен мустақилсан, ҳамма нарса сенга тегишли, лекин ана шу мустақиллик ва бошқа ҳолатлар менинг измимда» деб тушуниш керак. Федерацияга кирувчи жумҳуриятларнинг олтин, олмос ҳамда бошқа бойликлари хусусида ҳам шу фикрни билдириш мумкин.

Асосий қоидаларнинг олтинчи қисмида «Жумҳуриятлар миллий анъаналарни сақлаб қолишни ва ривожлантиришни, таълим, фан ва маданиятга давлат томонидан ёрдам берилишини ўзларининг муҳим вазифалари деб ҳисоблайдилар», дейилган. Ахир эндиликда, Федерация шароитида марказий ҳукумат ва бошқарув идораларида айрим халқлар вакилларигина ишлашини, радио, телевидение, журналлар, нашриётлар таҳририятларида бошқа миллат намоёндалари йўқлигини одамлар билиб қолишди-ку! Агар бўлса ҳам хўжа-кўрсинга бир-икки киши бор, холос. Миллий анъаналарни, фанни, маданиятни фақат жумҳуриятнинг мустақиллиги таъминланган шароитда, у халқаро ҳуқуқий муносабатларнинг иштирокчиси ҳуқуқига эга бўлган тақдирдагина амалга ошириш мумкин деб ҳисоблаймиз.

Еттинчи қисмда халқаро муносабатлар тўғрисида гап боради. Амалда эса у тинчлик, тенг ҳуқуқлилик, бошқа халқлар билан ҳамкорлик ва биродарлик тўғрисидаги чиройли иборалардан иборат, холос.

Янги Иттифоқ шартномаси лойиҳасининг «Иттифоқнинг тузилиши» бўлагида «Шартномада қатнашувчи жумҳуриятлар бевосита ёки бошқа жумҳуриятлар таркибида Иттифоққа кирадилар, бу эса уларинг ҳуқуқларини камситмайди ва уларни Шартнома юзасидан олган мажбуриятларидан халос этмайди», дейилади. Жумҳуриятнинг аъзолиги ихтиёрий эканлигини гапириш билан бирга улар истаган пайтда Иттифоқдан ўз хоҳишлари билан чиқа олишларини ҳам қайд этиш керак. Шартномадек сиёсий-ҳуқуқий ҳужжатда «Жумҳуриятлар бевосита ёки бошқа жумҳуриятлар таркибида Иттифоққа кирадилар» деб бўлмайди. Уларнинг ҳудуди катта ёки кичиклигидан ҳамда бошқа фарқлардан қатъий назар тенг бўлиши керак.

3-модда ҳудуд деб номланган. У давлатнинг иккинчи муҳим белгисидир. Ушбу моддада жумҳуриятларнинг жами майдони ССЖИ ҳудуди деб эълон қилинган. Агар жумҳуриятлар мустақил бўлиб қолишни истасалар, бунга йўл қўйиб бўлмайди. Ўз ҳудудига эркин эгалик қилиш ҳуқуқига эга бўлмай туриб, жумҳурият мустақил бўла олмайди.

4-модда жумҳуриятлар ўртасидаги муносабатларни белгилайди. Бизнингча, жумҳурият мустақил бўлиб қолар экан, у ўзига қўшни бўлган, шунингдек хорижий мамлакатлар билан бўладиган муносабатларини халқаро ҳуқуқ қоидаларига асосан тузиши керак. Шунингдек, ўзларининг иқтисодий, сиёсий, маданий муносабатларини ҳам ўз ваколатлари доирасида мутлақо мустақил ҳал этмоқлари лозим. Мустақил давлатга юқоридан туриб ҳеч ким қандай йўл тутишни буюриб туришга ҳаққи йўқ.

5-моддада Иттифоқнинг ваколатлари кўрсатилган. Ҳамма масалалар: «ССЖИ Конституциясини қабул қилиш, фуқароларнинг асосий ҳуқуқлари ва эркинликлари, мамлакат мудофааси, хавфсизлиги, чегарани қўриқлаш, иқтисодий ривожланиш стратегиясини белгилаш, ягона кредит ва пул бирлиги, олтин ва олмос фонди, ёқилғи-энергетика тармоғи, транспорт, космик тадқиқотлар, алоқа, метеорология, жумҳуриятлараро муносабатларнинг ижтимоий-сиёсий асослари, қонунчилик асосларини белгилаш, жамоат тартибини сақлаш... хуллас ҳамма нарса Иттифоқ ихтиёрига берилган. Жумҳуриятлар учун эса бурчдан бошқа ҳеч нарса қолмаяпти. Лойиҳада жумҳуриятларнинг ҳуқуқи тўғрисида лом-лим дейилмаган.

6-модда Иттифоқнинг ваколатларини амалга оширишда жумҳуриятларнинг иштироки деб номланган бўлиб, унда шундай дейилади: «Ҳар бир жумҳурият ССЖ Иттифоқи билан битим тузиш йўли орқали унга ўзининг айрим ваколатларини қўшимча тарзда бериши, Иттифоқ эса барча жумҳуриятларнинг розилиги билан уларнинг бирига, ёки бир нечтасига улар ҳудудида рўёбга чиқариш учун ўзининг айрим ваколатларини бериши мумкин». Яна мавҳум тушунча. Қайси «айрим ваколатлар» тўғрисида гап бораяпти? Бизнинг назаримизда ваколатлар ҳеч кимга топширилиши мумкин эмас, чунки Шартнома иштирокчиларининг тенг ҳуқуқлилик қоидаси бузилиши мумкин. Бизнингча, жумҳуриятлар Иттифоқ ваколатларини амалга оширишда Иттифоқ Шартномаси асосида ва тенгҳуқуқлилик замирида иштирок этмоғи лозим.

7-модда мулкчилик деб номланган. Жумҳурият, шунингдек Иттифоқ мулкчилигининг асосий шаклларини санаб ўтиш зарур деб ҳисоблаймиз. Модданинг биринчи хат бошисида мулкчиликнинг бошқа шакллари билан бирга хусусий мулкчиликни ҳам киритиш лозим.

«Жумҳуриятлар ўз ҳудудларидаги ернинг, ер ости бойликларининг ва бошқа табиий ресурсларнинг, шунингдек давлат мол-мулкининг хусусий эгаларидир, буларнинг ССЖИ ваколатларини амалга ошириш учун зарур бўлган қисми бундан мустаснодир», деган фикрга қўшилиб бўлмайди. Чунки бу ўринда жумҳуриятнинг мулкчилик ҳуқуқи чекланган. Бизнингча, жумҳуриятлар ўз мулки ва бойлигини тасарруф этишда мутлоқ ҳуқуққа эгадирлар. Унинг ҳудудида жойлашган жамики борлиқ унинг мулкидир. Иттифоқ мулки масаласига келсак, Шартномада федерация аъзоларидан Шартнома асосида олинадиган тўловлар ва солиқларни аниқ кўрсатиш лозим.

Солиқлар ва йиғимлар деб номланган 8-моддада умумиттифоқ дастурларини амалга ошириш ва марказнинг давлат аппаратини сақлаб туриш учун зарур бўлган солиқлар ҳамда йиғимларнинг салмоғини, уларнинг турларини аниқ кўрсатиш зарур.

Лойиҳанинг ўта муҳим бўлаги ҳокимият ва бошқарув идоралари, деб номланган. Зеро, ҳокимият ва бошқарув идораларининг шаклланиши, яъни уларнинг миқдори, таркиби, жумҳуриятлардан бўладиган вакиллик, уларни сайлаш, ваколати ва бошқа масалаларга кўп нарса боғлиқ бўлади, мураккаб ижтимоий, иқтисодий ҳамда Иттифоқнинг бошқа вазифаларини ҳал этиш шундан келиб чиқади.

10-модда ҳокимият ва бошқарув идораларини шакллантириш деб номланган бўлиб, уни «жумҳуриятларнинг кенг вакиллиги асосида» шакллантириш таклиф этилади. Яна мавҳум тушунча. Ваҳолонки, ҳудудининг катта ёки кичиклигидан қатъий назар жумҳуриятларнинг тенг вакиллиги қайд этилмоғи лозим. Бизнинг назаримизда иштирокчиларнинг тенгҳуқуқлилик қоидасига амал қилган ҳолда ҳокимият, бошқарув ва суд идораларининг барчаси қатнашчиларнинг тенг миқдордаги вакилларидан иборат қилиб тузилиши керак.

11-модда Олий Кенгаш деб номланган. Агарда Иттифоқ Олий Кенгаши ушбу лойиҳага асосланиб тузиладиган бўлса, у ҳозиргисидан мутлақо фарқ қилмайди. Умуман чуқурроқ ўйлаб кўрса ёмон бўлмасди: Иттифоқ халқ депутатлари шунча миқдорда бўлиши керакми? Миллатлар Кенгаши палатасига эҳтиёж борми? Олий Кенгаш доимий ишловчи идорами ёки унинг ижроия қўмитаси ҳам мавжудми? Иттифоқ ҳокимиятининг Олий органи ким? Съездми ёки бошқа органми? Делегатлар қайси муддатга сайланадилар. Ана шу масалаларнинг барчаси лойиҳада узил-кесил ҳал этилмаган.

12- ва 13-моддалар ССЖИ Президенти ва вице-президенти деб номланган. Улар қай тарзда ва қайси муддатга сайланадилар, муқобил номзодлар кўрсатиладими? Ана шунга ўхшаш кўпгина масалалар ёритилмаган. Бизнинг назаримизда давлат бошлиғи лавозимига сайловлар умумий тўғридан-тўғри, яширин ва муқобил асосларда ўтказилиши, барча жумҳуриятларнинг номзодлари иштирок эта олиши керак.

Шартноманинг ушбу лойиҳаси «вакиллар» билан ўтказилган маслаҳатлашувлар асосида «мутахассислар» томонидан тайёрланган. Бу шахсларнинг ким эканлиги мамлакат жамоатчилигига номаълум бўлиб, жумҳуриятларнинг халқлари топшириғига биноан эмас, балки Марказнинг «раҳбарлари» топшириғига биноан кабинет шароитларида иш кўрганлар. Бу эса халқларнинг мустақиллик ҳуқуқларини бузиш, демакки, ғайриқонуний иш тутишдир.

Шартнома лойиҳасини тайёрлаш ва уни тасдиқлаш — мустақил жумҳуриятлар ҳар бир халқининг қонуний ҳуқуқидир. Шартнома лойиҳасини тайёрлаш ва муҳокама қилишдан олдин халқнинг ана шундай Шартномани хоҳлаши ёки хоҳламаслигини билиб олиш керак, деб ҳисоблаймиз. Барча халқлар эркинликка, тенг ҳуқуқлиликка ва ўз тақдирини ўзи белгилашга интилаётганлигини ҳисобга олиш керак. Шу боисдан ушбу Шартнома лойиҳасининг федератив давлат қуриш ғоясини халқларнинг манфаатлари ва эркинликка интилишларига мос келмаслигини таъкидлаб, мамлакатимизда тарихан ўз умрини ўтаб бўлган федерациядан ҳам шаклан, ҳам мазмунан тубдан фарқ қилувчи конфедерацияни таклиф этамиз.

Масалани ойдинлаштириш учун федерация ва конфедерацияга ҳамда улар ўртасидаги жиддий фарққа қисқача таъриф бермоқчимиз.

Федерация (лотинча мазмуни иттифоқ, бирлашиш) жумҳурият, юрт, штат, мухтор тузилма давлат қурилишининг шаклидир. Улар ихтиёрий равишда Иттифоқ тузиб, халқларнинг марказлашган давлатларини ташкил этадилар. Сиёсатга, иқтисодиётга, маданиятга ва ҳарбий ишларга оид энг муҳим вазифалар ана шу давлатларнинг ваколатига киради. Иттифоқ мустақил давлат сифатида федерация барча аъзолари номидан ва уларнинг манфаатларини кўзлаб иш кўради. Ягона фуқаролик, ҳудуд ва бошқалар белгилаб қўйилади. ССЖИ, ЧСЖ, АҚШ, Ҳиндистон, ГФЖ ва бошқа мамлакатларни фикримизга мисол қилиб келтиришимиз мумкин. ССЖИда федерациянинг мураккаб шакли таркиб топган. Иттифоқ аъзоси бўлган РСФСЖ федерация ҳисобланиб, бир қанча мухтор жумҳуриятлар ва вилоятларни, ўлкаларни бирлаштиради. ССЖИ ўз навбатида иттифоқдош жумҳуриятларни бирлаштиради.

Конфедерация. Давлат бошқаруви шакли сифатида нисбатан кам учрайди. Конфедерация — мустақил жумҳуриятларнинг Иттифоқи бўлиб, унда қатнашчиларнинг эркинлиги ва мустақиллиги сақлаб қолинади. Бирлашишдан мақсад энг муҳим иқтисодий, ҳарбий ва бошқа вазифаларни биргаликдаги куч-ғайрат билан ҳал этишликдир. Конфедерациялар ташқи душманга қарши кураш учун давлат қурилишининг шакли бўлганлиги тарихдан маълум. Масалан, Шимолий Америкада Англиядан мустақилликка эришилганидан кейин вужудга келган Қўшма Штатлар, Франциядаги Умумий меҳнат конфедерацияси ва бошқалар.

Конфедерация улкан иқтисодий, ҳарбий масалалар ва молияга доир масалаларни ҳал этиш учун мустақил жумҳуриятларни Иттифоққа бирлаштиради. Зеро, айрим ҳуқуқларини Иттифоқ тасарруфига берсалар-да, мустақиллик, фуқароликни белгилаш, ҳуқуқий бутунлик ҳуқуқи жумҳриятлар ихтиёрида бўлади. Марказий ҳокимият конфедерация барча аъзоларининг хоҳиш-иродаси ва топшириқларини бажаради.

Нима учун федерация давлат бошқарувининг шакли рад этилмоқда? Биринчидан, жамиятнинг сиёсий ҳаётида жумҳуриятларнинг мустақиллиги йўққа чиқарилди, давлат ҳуқуқий бўлмай, унитар, тоталитар давлатга айланди. Иккинчидан, мамлакатнинг иқтисодий ҳаётида ижтимоий равнақ ўрнига хўжасизлик, назоратсизлик, талон-тарож қилиш «хуфёна иқтисодиёт» қарор топди, юрт иқтисодий жиҳатдан ночор аҳволга тушиб қолди. Учинчидан, маънавий ҳаётда инсонпарварлик ўрнига борган сари авж олаётган жиноятчилик, маънавий қашшоқлик юзага келди. Тўртинчидан, миллий ихтилофлар кучайиб бораётир.

Қуйидагилар ҳисобга олингани ҳолда конфедерация таклиф қилинмоқда: Биринчидан, жумҳуриятлар мустақиллик тўғрисида декларациялар қабул қилган эканлар, давлат қурилиши шаклининг энг мақсадга мувофиғи Конфедерациядир. Иккинчидан, шундай йўл тутилганда жумҳуриятларнинг эркинлиги ва мустақиллиги сақлаб қолинади. Модомики, иттифоқдош жумҳуриятлар тарихан олганда давлат сифатида мустақил тараққиётга ва ўзининг миллий тарихига эга экан, уларни бу ҳуқуқдан маҳрум қилиш мумкин эмас. Учинчидан, федерацияни РСФСЖ, Болтиқ бўйи жумҳуриятлари, Ўрта Осиё ва Қозоғистон жумҳуриятлари учун алоҳида-алоҳида олганда татбиқ этса бўлади. Чунки бу минтақалардаги халқлар тил, урф-одат ва анъаналар, диний эътиқодларига кўра бир-бирларига яқиндирлар. Уларда тарихий яқинлик ва бирлик бор. Конфедерация хусусида гапириладиган бўлса, уни йирик сиёсий, иқтисодий, ҳарбий масалларни ҳал қилишда Иттифоққа бирлашиш учун эркин, мустақил давлатларга нисбатан татбиқ этса бўлади.

Тўртинчидан, федерация ва конфедерация ўртасидаги асосий фарқ шундан иборатки, федератив давлатда жумҳуриятларда давлат бошқарувининг олий идоралари, Конституциялар мавжуд бўлса-да, Иттифоқ ички ва халқаро муносабатларда барча жумҳуриятлар номидан ягона мустақил давлат сифатида иш кўради. Конфедератив давлат ҳокимиятида эса, жумҳуриятлар ва марказ ўз ваколат доирасида мустақил бўлиб қолаверади, яъни жумҳуриятлар давлат сифатида барча халқаро муносабатларда мустақил иш кўрадилар.

Т. МИРЗАЕВ,
Ўзбекистон ССЖ Олий Кенгаши қонунчилик, қонунийлик ва ҳуқуқ-тартибот масалалари қўмитаси раисининг ўринбосари, юридик фанлар номзоди.

Ҳ. БОБОЕВ,
Тошкент давлат дорулфунуни ҳуқуқшунослик факультети декани ўринбосари, юридик фанлар номзоди, доцент.

ЧЕТ ЭЛЛАРДА

ДЕҲЛИ. (**ТАСС мухбири Александр Виноградов**). Ҳиндистоннинг Канпур, Булландшаҳр, Анупшаҳр, Дибаи сингари шаҳарларида ҳозирги пайтда ҳиндлар билан мусулмонлар ўртасида муттасил тўқнашувлар бўлиб турибди. Аҳмадободда кечаю кундуз комендантлик соати амал қилмоқда. Шаҳарга чегара қўшинлари кучларининг бўлинмалари киритилди.

Қўшинлар киритилганлигига ва тартибсизликларнинг бошловчиларига қарата огоҳлантирмасдан ўқ узиш ҳақида буйруқ берилганига қарамай бундан тўрт кун илгари бир вақтнинг ўзида амалда ғалаёнлар бошланган мамлакат шимолидаги йирик Алигарх шаҳрида, шунингдек Андхра-Прадеш штатининг маъмурий маркази Ҳайдарободда вазиятни тўла назорат остига олишга муваффақ бўлинмаяпти. Диндор мутаассиблари ва безори гуруҳларнинг бошқа жамоа вакилларига ҳужумлари давом этмоқда. Алигарда, расмий маълумотларга қараганда, 50 дан ортиқ киши, Ҳайдарободда юзга яқин киши ҳалок бўлди. Ҳар икки шаҳарнинг турар жойларида ва савдо қилинадиган ерларида кўплаб ёнғин чиқди.

Ҳиндистон бундай миқёсдаги жамоалар тўқнашувлари ва ур-йиқитларни қирқинчи йилларнинг охирларидан бери кўрмаганди.

КОЛОМБО. (**ТАСС мухбири Сергей Латишев**). Шри-Ланкада «Тамил илама» озодлик йўлбарслари (тоти) ажрамачи гуруҳлари билан ҳукумат қўшинлари ўртасида яна қаттиқ уруш бошланди. «Йўлбарслар» шимоли шарқдаги Тинкомали деган ерда армия соқчилари йўлида пистирма қўйиб, беш кишини ўлдирдилар, тўрт аскарни ярадор қилдилар. Ҳужум қилганлар тўрт кишисидан маҳрум бўлди. Орадан бир неча соат ўтгач қўшни Баттикалоада «йўлбарсларнинг» жангарилари худди шундай вазиятда бир офицерни ўлдирдилар ва яна икки аскар оғир жароҳатланди. «Йўлбарслар»нинг бундай ҳуружи учун қўшинлар шимолда улардан ўч олишди: Муллайтиву деган ерда қаттиқ отишмалар натижасида Тамил экстремистларидан 8 киши ўлдирилди, дейилади ҳарбий қўмондонликнинг ахборотида. Ҳарбий хизматчилар талафот кўрмадилар.

БИР ХИЛ ЁНДАШУВ КЕРАК

Иттифоқ шартномасининг лойиҳаси мамлакат ва иттифоқдош жумҳуриятлар парламентларида, матбуот саҳифаларида, телевизор экранларида ўткир мунозараларга сабаб бўлмоқда. Жуда хилма-хил фикрлар айтилмоқда, лекин уларнинг ҳаммасини амалда бир нарса—у ёки бу жумҳуриятни сиёсий жиҳатдан эркин, иқтисодий жиҳатдан мустақил кўриш муддаоси бир-бирига яқинлаштириб турибди.

БОКУ. Кейинги вақтда иттифоқдош жумҳуриятларда марказдан қочма тамойиллар кучайди, халқларнинг миллий ўзлигини англаш кескин ўсди, деб таъкидлайди Боку дорилфунунининг профессори А. Асадов. Айни вақтда бу жумҳурият Иттифоқ шартномасини умуман имзолаши керак эмас, деган маънони билдирмайди. Аксинча, у давлатимиз тузилишидаги барча нуқсонларни тугатиш учун зарурдир, бундан ташқари танглиқдан биргаликда чиқиш осонроқ бўлади. Олимнинг фикрига кўра, Иттифоқ шартномаси лойиҳаси пухта ишлаб чиқишга муҳтож. Шартнома амал қилиши учун, у биринчи навбатда ҳаётга, унинг муайян воқеликларига мос бўлиши керак. Ҳар бир жумҳурият бошқа жумҳуриятлар ва Иттифоқ билан алоқа боғлаш йўлларини ўзи белгилай олиши масаланинг муҳим жиҳатидир. Ана шундагина у очиқ-ойдин тенг ва эркин давлатларнинг иттифоқига айланади.

ЛЕНИНГРАД. Иттифоқ шартномаси мустақил ҳуқуқий Совет давлатини тузиш йўлини кўрсатиб бериши керак, деб ҳисоблайди халқ депутатлари Ленинград вилоят кенгаши раисининг ўринбосари А. Беляков. Жумҳуриятлар ўртасидаги муносабатларнинг асосини мустаҳкам иқтисодий алоқалар ташкил этиши керак. Унинг фикрича, федерация тузиш вақти бой берилган ва жумҳуриятларнинг янги Иттифоқи мустақил давлатлар конфедерацияси сифатидагина юзага келиши мумкин. Ҳозирги босқичда барча жумҳуриятлар ўртасида пишиқ-пухта ўйланган иқтисодий шартнома зарур, ана шу шартнома орқали эса ҳар бир кишининг манфаатини эътиборга олиб, сиёсий тотувликка ўтиш даркор.

ЙОШКАР-ОЛА. Мари мухтор жумҳурияти Олий Кенгаши раиси В. Золотиннинг фикрига қараганда, Иттифоқ шартномаси кўпгина ҳаётий муҳим масалаларни ҳал қилишга ёрдам беради, ҳозир минтақалар билан, айниқса деҳқончилик-саноат комплексида мустаҳкам ва узоқ муддатли алоқалар ҳар қачонгидан ҳам зарур. Ўз ҳудудини ҳар томонлама иқтисодий ва ижтимоий ривожлантиришдаги тўла мустақиллик, деб ҳисоблайди В. Золотин, жумҳуриятнинг ССЖ Иттифоқи, Россия Федерацияси, бошқа миллий тузилмалар билан ўзаро фойдали муносабатларининг асосларидан биридир. Давлат мулкини хусусийлаштириш сингари муҳим ишни ҳам Иттифоқ шартномасисиз амалга ошириб бўлмайди. Бу ўринда ҳам ягона ёндашув керак. Бир минтақада бир хил, иккинчисида бошқачароқ қоидаларга риоя этиб бўлмайди.

ҚОЗОН. Татаристон жумҳурияти Олий Кенгашининг депутатлари ўзларининг бўлаётган сессиясида Иттифоқ шартномаси тезроқ тузилишини ёқлаб гапирдилар. Уларнинг фикрича, шартнома иқтисодий барқарорликка, миллатлараро муносабатларни уйғунлаштиришга эришиш учун кўмаклашади. Татаристон ССЖИнинг ҳаммуассиси бўлиб майдонга чиқишга ва шартномани мустақил равишда имзолашга тайёр эканлигини билдирди. Олий Кенгаш Иттифоқ шартномасини, шунингдек бу ерда алоҳида аҳамият берилаётган Россия билан шартномани тайёрлаш ва имзолаш учун Татаристон ваколатли делегациясини тузишга қарор қилди.

(ТАСС).

Бир пиёла чой баҳона

Дам олиш саҳифаси

«СОЛИЖОНОБОД»ГА МАРҲАМАТ!

Марказий Фарғона ерларининг қоқ ўртасидаги қум барханлари ўзлаштирилгач, барча экин турларидан мўл ҳосил олинаяпти. Бу борада айниқса «Солижонобод» давлат хўжалиги меҳнаткашлари жонбозлик кўрсатаяптилар. Натижада бош режа асосида қурилаётган маданий-маиший бинолар сони кўпайиб бораяпти. Айни пайтда давлат хўжалигида 3.000 дан ортиқ аҳоли истиқомат қилмоқда.

Меҳнат аҳли ичимли сув билан таъминланган. Ҳозир мактаблар, болалар боғчалари, 150 тадан зиёд хонадонда зангори олов ёнмоқда.

Ҳ. ОРИПОВ.

МУХЛИСЛАР МАМНУН

Езёвон район кинолаштириш идораси ходимлари жорий йилни қувончли ютуқлар билан якунламоқдалар. Улар аҳолига хизмат кўрсатиш ва маблағ жамғариш юзасидан белгиланган режани зиёди билан уддалаб, ҳозир 1991 йил ҳисобига меҳнат қилмоқдалар.

Район ҳудудида иш олиб бораётган 24 та ёзги, қишки, кўчма кино қурилмалар кучи билан ўтган даврда меҳнаткашларга 4760 ўринга 5970 марта томоша кўрсатилди. Уларга 310 мингдан зиёд киши жалб этилди.

Эришилган ютуқларда Абдулҳаким Ниёзов раҳбарлик қилаётган «Навбаҳор» кинотеатри жамоасининг алоҳида ҳиссаси бор. Шунингдек, Охунбобоев номли ва «Шарқ юлдузи» жамоа хўжаликларидаги киноқурилмаларнинг ходимлари ҳам умумий ғалабага муносиб улуш қўшдилар.

А. МАДРАҲИМОВ.

Газетхон илҳоми

АВЛОД

Аждодлар ҳокини
Қўзғатманг ҳеч вақт,
Марҳумлар руҳига
Бермангиз озор.
Боболар қабрини
Айланг зиёрат —
Муқаддас аталур
Бизларда мозор.
Ўлмас обидалар
Улардан мерос:
Шаҳарлар, саройлар,
Еросги қасри...
Уларни пок тутмоқ
Халқим учун хос,
Зотан, қонимизда
Поклик бор асли.
Кўҳна Оқсаройнинг
Вайрона тоши
Муҳожир меҳмонга
Бўлганда ёдгор,
Айтинг-чи, юртига
Ихлоси ошиб,
Кўксин кўтармаган
Қайси ўзбек бор?!
Ҳеч кимга боқиймас
Бу фоний фалак,
Биздан қолажаги —
«Яхши» деган от.
Шу боис мозийга
Отмайлик кесак,
Бизга тош отмасин
Келажак авлод!

АРДОҚ

Сени боқмоқ истар
Сахий заминим,
Унинг ташвишларин
Ўзингга бахт бил.
Ҳеч кимса тонганми
Онадан, иним,
Хизмат айламоқни
Юракдан аҳд қил.
Ким уни алдаса,
Алдангай ўзи,
Заҳар сочганларнинг
Луқмаси заҳар.
Қадрини билмаса,
Кўр бўлгай кўзи,
Қарғагай онаси
Туриб тонг-саҳар.
Ерга меҳр қўйгил,
Ерни ардоқла,
Ер сенга бахш этар
Сахий дастурхон.
Деҳқон фарзанди бўл,
Бурчингни оқла,
Бахтинг камол топар
Эй, азиз инсон!

Туроб ХОЛМУРОДОВ.

Ульянов райони.

Санъатимиз фидойилари

ЭЛЛИКОЙНИНГ ДАДАСИ

Жумҳуриятимизда болалар театри битта. У ҳам бўлса, Тошкентнинг Эски Жўвасидаги қадимги қамоқхона биносига жойлашган: янгиси—ҳамманинг орзуси. Бу ерда илк бор томоша кўрган болаларнинг соқоли оқариб, неваралари овропача рақс тушиб юрган бўлса, ажаб эмас. Ёшликнинг бебаҳо дамларини ана шу театрга бахшида қилган Лутфулла Саъдуллаев билан яқинда ҳамсуҳбат бўлиб қолдим.

Унинг ўсмирлик йилларини яхши биламан: ўрта мактабни битиргач, оддий ишчи, аппаратчи, қурилишда бетончи бўлиб тер тўкди. Бироқ санъатга меҳр уни театрга етаклади, айни вақтда Тошкент театр ва рассомлик санъати илмгоҳининг кечки бўлимида актёрлик сирларини ўргана бошлади.

— Биласизми, қурилишда 200—250 сўм маош олардим, уни ташлаб ёш томошабинлар театрига 40 сўм ойлик билан актёр ёрдамчиси бўлиб ишга кирганимда кўпчилик ҳайрон қолган эди, — деб ўша даврни хотирлайди у. — Кейин Ўзбекистон халқ артисти Амин Турдиев раҳбарлигида бир қатор ролларни ижро этдим. Абдулла Набиев, Сергей Тюленин, Павел Корчагин, Мусо Жалил, кўплаб эртак спектаклларидаги бош қаҳрамонлар образини яратдим.

Бир воқеа Лутфулланинг ҳеч эсидан чиқмайди. Режиссёр Ҳабибилло Аппонов «Нури дийдам — Володя» спектаклида доҳийнинг ёшлиги ролини унга ишониб топширди. Биринчи кўздан кечирувда Володя эмас, у ғоят озғин бола бўлиб кўринди. Демак, семириш керак. Тўққиз ойлик машаққатли меҳнат, жисмоний тарбия ва қўшимча емишлардан сўнг унинг ташқи қиёфаси ҳам, ички туғёни ҳам уйғунлашиб, мақсадга эришилди.

Театр жамоасининг жумҳурият вилоятларига, олис қишлоқларига сафари вақтида томоша кўрсатиш айниқса қийин ва шарафли бўлади. Умрида спектакль нималигини билмаган содда, ишонувчан қишлоқ боласи кўзи ўнгида, жамоа хўжалиги клубининг саҳнасида Володя Ульянов ёки Абдулла Набиев пайдо бўлишини тасаввур этиб кўринг-а! Гарчи саҳна безаклари ҳақиқий театрникидай бўлмаса-да актёр ўз маҳорати билан томошабин қалбидан ўрин олади. Ҳалиги бола беихтиёр қарсак чалиб юборганда актёр ўзини энг бахтиёр киши ҳисоблайди.

Лутфулла бундай лаҳзаларни бошидан кўплаб кечирган. Шунинг учун ҳам сафар спектаклларига алоҳида эътибор билан қарайди.

Зангори экранда «Баҳор қайтмайди» телеспектаклини кўрган кишилар Алимардон Тўраевнинг қиёфасини ҳеч қачон унутмайдилар. Лутфулланинг телевидениедаги бу образини ғоят муваффақиятли чиққан, десам хато бўлмайди. Бундан ташқари у киносанъатда кўплаб ролларни маромига етказиб ижро этди.

Ўзбекистон Ленин комсомоли мукофоти совриндори, жумҳуриятда хизмат кўрсатган артист унвонларига, Лутфулла билан бир қаторда рафиқаси Гулчеҳра Саъдуллаева ҳам сазовор бўлгани бежиз эмас. Зотан, қарс икки қўлдан чиқади: ҳамроҳ фақат саҳнада эмас, уйда ҳам бирга бўлганига нима етсин!

— Қарабсизки, биз ҳам элликни уриб қўйибмиз, — деб ҳазиллашди Лутфулла. — Қизимиз Гулираънодан икки набирамиз — Гулнора ва Улуғбекка қараб, «қариб қолибди», деманг. Эллик йиллигим арафасида яна қиз кўрдик.

— Исмини нима қўйдингиз?

— Ҳали ўйлаганимиз йўқ.

— Ў ҳолда «Элликой» бўла қолсин.

Кулишдик. Санъатимиз фидойисига омад тилаб қолдим.

Н. ОРИФЖОНОВ,

Ўзбекистон ССЖда хизмат кўрсатган маданият ходими.

ҚАДР

Бўлган воқеа

Эски шаҳарнинг тарихга айланиб бораётган Фаробий кўчасидан борарканман, бир пайтлар ижарада турган, қачонлардир кўк ранггами-ей бўялган бир тавақали дарвозани четлаб ўтолмадим. Ажабо, ичкаридан худди ўша вақтдагидай севимли наво тараларди. Гўё қўшиқ шу мўъжаз хонадоннинг бир парча осмонида муаллақ қотиб қолгандек.

...Менинг кимлигимни эл билса бўлди...

Нега хонанда шу бир сатрдан нари ўтолмайди?

«Кимки бирор мўмин-мусулмоннинг айби ёки гуноҳини билиб туриб, уни фош этмай яширса, савобга доҳил бўлур».

Ғариб кулбада жандаларга ўралиб ўтган одам. Жулдур кийимларингизга ойда эмас, йилда бир назар ташлаб қўймайдиган болаларингиз ҳақида гап очишни ўзимга ор билдимми? Ёки савоб деб аталмиш муқаддас ёрлиқдан бенасиб ўтмай, дедим-ми?

Бугун юрагимда лоқайдлик ўлдириб қўйган, шунда ҳам азиз бўлмаган «кимсасиз» чолнинг қаровсиз қабри...

Эсимда: биринчи кун хушламайгина кутиб олдингиз. Бошдан-оёқ разм солиб: «Муқаддасни қаердан танийсиз?»— деб сўрадингиз. Сиз берган савол то қизингизни «шамол бир учириб» келтирган кунгача кўнглимни хижил қилиб юрди.

Ўша куни сиз қўшнининг дазмолини тузатаётган эдингиз, чамамда. Кўчадан довуллари, бўронлари билан бобиллаб қизингиз — Муқаддас кириб келди:

— Магнитофонни бақиртириб қўйволиб кассетаниям егандурсиз? Яна темир ўйнаясизми? Қачон ўларкансан, қабрингнинг устига опчиқардим, шу «ахлатлар»ни.

Қани энди шу тобда митти жониворга айланиб қолсам-у дуч келган ковакка ўзимни урсам. Эркак бўлганида «мастдир-да» деб ўйлардим. Аёл боши билан. Яна қанақа аёл— кўрганни шайдо қиладиган-а...

Қачон биз ўз падаримизни ҳақоратлашга ўргандик? Қайси ёвуз куч бизни бу қадар «дадиллик»ка етаклади?

— Ҳалиям тўйга юраяпсанми?

— Ўттизга кирдим, ўттиз тийинлик нарса олиб бердингизми? Насиҳатингизни атторчига айтинг!

Воажаб, «Етишмовчилик тешикдан кирса, меҳр-оқибат эшикдан кетади», дейишади. Биз ўз яқинларимизни нималарга алишаяпмиз? Падаримизнинг қадри бир кийимлик ялтироқ матодан пастмиди?

Тўғри, ота—гуноҳкор. Гуноҳи шуки, у ўғриликни билмайди, хушомадни эплолмайди. Бу ёлғон дунёда ёлғонларсиз яшаб бўлмаслигини тушунмайди. У суяниб яшаган имонни сиёсатчилар «мўминлик» дея қоралашади. Унинг кўз илғамас ана шу гуноҳлари бугун баҳайбат махлуқ бўлиб бўйнига осилди. Хонадонидан файзни учирди. Болаларини сурбетликка ўргатди.

Мен кутган қиз ота уйига бирров келса-да, шу вақт ичида хонадоннинг йиртиғига ямоқ бўладигандек эди.

Мен кутган қиз отасининг ўзи қаергадир хаёл билан қўйиб, энди тополмай юрган дастурхонни ювиб, эгнидаги кийимларини бежирим қилиб кийинтириб кетадигандек эди.

Кейинги эшитганларим олдида булар холва экан.

Кечки пайт бозорга ошиқаётгандим. Олдимдан дастурхон кўтарган аёллар чиқиб қолишди. Салом бердим.

— Кўчамизга янги келин тушибдими?

— Мақсуд аканинг «келини», — кесатди бошқаси. Бошимдан бир челак муздай сув қуйгандек сесканиб кетдим. «Қўрқмай қандай яшаяпсиз? Эрингиз йўқлигида эҳтиёт бўлинг!».

— Нима деганингиз? Мақсуд ака — мўмин одам. Айб бўлади-я, — танбеҳ берди кексароғи.

— Қизи Муқаддас айтган, мен тўқибманми? — дўнғиллади бояги «насиҳатчи».

Одимларим оғирлашди. Кўз ўнгимда ўз хаёллари билан ўзи бахтиёр, эгасининг мўмин бандаси гавдаланди. Маҳаллада яшаётганимга уч ойдан ошибди. Бирор кун йўқки у ўз ҳунари билан қўшниларга кераксиз бўлсин.

Кимнингдир кранининг жўмраги бузилади, кимнингдир кечаси тўсатдан чироғи ўчиб қолади. Хуллас, у ҳаммага керакли одам. Қўшнилар ҳам унга нимани лойиқ кўришса, шуни ҳадя қилишади. Садақа қилиб эмас, меҳнати эвазига.

Уни бу дунёда суянган қўшиғи бор эди. «Мақсуд ака» деб йўқлаб турадиган қўшнилари ҳам бор эди.

Лекин бу не кундирки, қиз ўзининг қаро юзини яширмоқ учун падари номини булғаса. Нега осмон қулаб тушмас унинг бошига. Нега мен осмон қулашини кутишим керак, нега? Саволлар... Улар шунчалар кўпайиб кетаяптики, гўё замин саволлар йиғиндисига айланиб бораётгандек.

Азиз йўлдошим, қўшним-у ўлкадошим! Мен-ку насиҳатгўй эмасман, лекин осмонимиз пастлаётгани рост. Тоғларимиз чўкиб, она тупроғнинг оғирлашаётгани чин. Нега биз «беш кунлик дунё», деб оний туйғулардан ўзимизни тиёлмаймиз-у ширин сўзимизни, меҳримизни «беш кунлик сафардошлар»дан қизғанамиз. Сергак тур, асрдошим, токи замин ёмонлар касрига қолмасин.

Зеро, шоира бежиз айтиб кетмаган:

Одамлар, қадрланг
бир-бирингизни,
Пул ҳам, муҳаббат ҳам
тирикка керак!

Қаноат БОЙХОН қизи.

ТУРФА ОЛАМ

ЖАРРОҲЛАР ҚЎМАКЧИСИ

Ереванлик электроника бўйича мутахассислар ва шифокорлар ишлаб чиққан ускуна умумий наркоз остида операция қилиш вақтида жарроҳларнинг энг қулай кўмакчиси ҳисобланади. Бу ускуна ёрдамида кардиологлар бир вақтнинг ўзида нафас олиш ва юрак фаолиятини кузатиб боришлари, наркоз беришни тартибга солишлари мумкин.

ҒИЛДИРАКЛИ УЙ

Хабаровск ўлкасининг Биробиджон шаҳрида жойлашган «Дальсельмаш» бирлашмасининг янги машинаси Тундра бўйлаб жуда кўп чақирим масофаларни босиб ўтадиган шимол буғу овловчиларига мўлжалланган. Бу ерда илк бор ўзиюрар ғилдиракли уйларнинг дастлабки туркуми тайёрланди.

ХУШХАБАР

ГИЛАМ ЖИЛОСИ

Қирққиз қишлоғидаги район саноат комбинатида гилам тўқила бошланди. Қишлоқ ёшларига Хоразм вилоятининг Хивадаги Н. К. Крупская номли гилам тўқиш фабрикаси чеварлари устозлик қилаяптилар. Натижада Дилором Абдушарипова шогирдлари — Лира Сафарова, Муҳаббат Азизова, Гулмира Хидиринёзова, Жумагул Қодирова, Холида Олимова бу нозик касб сирларини пухта ўзлаштириб олдилар.

Янги корхонада қандолатчилик, оҳак пишириш, тикувчилик, рассомчилик бўлимлари ҳам ишлаб турибди.

ЛУҚМАИ ҲАЛОЛ МЎЛ БЎЛАДИ

«Қирққизобод» жамоа хўжалигида балиқ маҳсулотлари етказишга ҳам алоҳида эътибор берилаяпти. Шу мақсадда 3 гектардан зиёд кўл қайта қазилиб, оқар сув юборилгач, бир неча минг дона турли балиқчалар қўйиб юборилди.

ДАРОМАДГА ҚАРАБ БУРОМАД

ССЖИ агробанкининг Бўстон бўлими акционерлик-тижорат банкига айлантирилди. Бу билан унинг имкониятлари анча кенгайди. Эндиликда пул қўювчилар қўшимча фойда олиш имкониятига эга бўлдилар.

Бу йил «Қирққизобод» жамоа хўжалиги 3 миллион сўмдан кўпроқ даромад қилди. Шунинг бир миллиони янги банкка қўйилди. Бу пул йил ниҳоясида жамоа хўжалигига 100 минг сўм фойда келтиради.

Ж. ЖАЙЖОНОВ.

Элликқалъа райони.

ТАБАРРУК ОНАХОН

Янгийўл районидаги (Тошкент вилояти) Ленин номли жамоа хўжалигининг Ниёзбоши қишлоғида яшовчи Кумушхон ая Отабоева яқинда 107 ёшга тўлдилар. Ҳали ҳам тетик ва бардам онахон фарзандлар, юзлаб невара, эвара, чевараларнинг меҳр ардоғида фаровон ҳаёт кечирмоқдалар.

А. ҲАЙДАРОВ.

ШИНГИЛ ТАБАССУМ

ҚАСАМ

Заргарлик магазинини қўриқлашга янги номзод қабул қилинди. Директор ходимнинг меҳнат дафтарчасини варақлаб кўраркан, унга мурожаат қилди:

— Хўш, айтинг-чи, ҳалол ва виждонли эканлигингизни қандай исбот қиласиз?

— Ҳурматли бошлиқ. Уч йил сунъий ҳовузда посбонлик қилганман. Худони ўртага қўйиб сизга қасам ичишим мумкинки, мана шу меҳнат фаолиятим даврида лоақал бир томчи сувни ҳам ўғирлаган эмасман!

МУНОСИБ ЖАВОБ

Ферма мудири практикага келган шаҳарлик қизни хўжалиги билан таништирди. Ниҳоят улар онасининг тумшуғини эркаланиб ялаётган бузоқча ёнига яқинлашарканлар, хаёлидан алланималар кечган чорва бошлиғи шаъма қилиш мақсадида меҳмон қизга кўнгил дафтарини очди:

— Қаранг, хоним. Қандай ажойиб манзара! Қани энди мен ҳам мана шу жонивордек лаззатлана олсам...

— Ким халақит беряпти, — ҳозиржавоблик билан узиб олди практикант қиз, — бемалол лаззатланаверинг, сигирларнинг барчаси ахир ўзингизники-ку!

ЛИКОПЧА

— Пешонанг нега ғурра?

— Биласанми, учар ликопча ялаб ўтди.

— Вой тавба?! Қаерда?

— Ошхонамизда!

Тўпловчи ва таржимон
Бойхўроз МАМАТҚУЛОВ.

Аския

РУКНЛАР ПАЙРОВИ

АҲМАДЖОН: Илҳомжон ака, келинг, **«Бир пиёла чой баҳона»** «Қишлоқ ҳақиқати»дан гаплашамиз.

ИЛҲОМЖОН: Майли. Қани, чойдан қуйинг-чи. **«Долзарб мавзуда суҳбат»** қурар эканмизда-а?

АҲМАДЖОН: Шундай десак ҳам бўлади. Кейинги йилларда **«Маданий ҳаёт»**имиз ҳам бир оз гуллаб-яшнаб, **«Турмуш тарзи»**миз ўзгаргандай. Тўғри эмасми, Илҳомжон ака?

ИЛҲОМЖОН: **«Ошкоралик кўзгуси»** билан қарасак, сиз айтганчалик эмас. Қишлоқ ва шаҳарларимизда ҳамон муаммолар қалашиб ётибди. Оммавий ахборот воситалари орқали бу ҳақда **«Ташвишли хабар»**лар эълон қилинмоқда.

АҲМАДЖОН: Бир томондан сизнинг гапларингизда ҳам жон бор. Лекин **«Хушхабарлар»** ҳам эълон қилиниб, **«Қайта қуриш чорраҳалари»**да қўлга киритилган ютуқларимиз ҳақида айтиляпти-ку.

ИЛҲОМЖОН: Ҳа, дарвоқе. **«Хотира»**ларимизга таяниб, жамиятимиз ўтмиши ва ҳозирини таққосласак, **«Иқтисодий жабҳа»**лардаги ютуқларини ҳам кўриш мумкин. Бунга **«Далил ва шарҳ»**лар етарли. Шундай бўлса-да, ҳамон **«Бошқотирма»**лар мавжуд.

АҲМАДЖОН: Қандай бошқотирмалар ҳақида гапиряпсиз?

ИЛҲОМЖОН: Масалан, **«Паррандачилик муаммолари»**, **«Табиат ва инсон»** ўртасидаги келишмовчиликлар, пахта яккаҳокимлигининг асоратлари ва ҳоказолар.

АҲМАДЖОН: Қолаверса **«Фан заҳматкашлари»** бу муаммоларни ҳал этиш учун бел боғлаганлар. Бу борада бир қатор ютуқларни қўлга киритмоқдалар. Шуни ҳисобга олиб **«Қадриятимиз»** тикланмоқда, десак муболаға бўлмайди.

ИЛҲОМЖОН: Ҳа, **«Замондошларимиз»**нинг изланишлари ва хатти-ҳаракатлари таҳсинга лойиқ.

АҲМАДЖОН: Кам бўлманг, Илҳомжон ака. **«Ер ҳайдасанг, куз ҳайда»** деган **«Деҳқон таомили»**га кўра, янги сайланган депутатларимиз ҳам бўш келмай муаммоларни ўз вақтида ҳал қилишга интилмоқдалар.

ИЛҲОМЖОН: Шунинг учун ҳам **«Депутат ва ҳаёт»** деган ибора тез-тез қўлланиладиган бўлиб қолди-да. Шундай масъулиятли паллада баъзи бир депутатларимиз лоқайдлиги кўпчиликни ранжитаётгани бежиз эмас.

АҲМАДЖОН: Аксарият раҳбарларимиз **«Чорвачилик-зарбдор тармоқ»** эканлигини унутдилар. Оқибатда гўштнинг нархи осмонга чиқиб кетди. **«Тилимиз-дилимиз»** дедиг-у тилимиз йўқолиб кетаётганини сезмабмиз-а! Хайрият, яхши ҳам демократия келиб ўзимизни англай бошладик.

ИЛҲОМЖОН: Ўтган сафар нимадир «Сўраган эдингиз».

АҲМАДЖОН: Сўраганим йўқдир. Э-ҳа, эсимга тушди. **«Китоб жавонингизга»** ҳисса қўшиш ниятида қишлоқ муаммолари ҳақида китоб бермоқчи эдим. **«Оила даврасида»**да ўқиб берасиз.

ИЛҲОМЖОН: **«Фарзандларингизга ўқиб беринг»** демоқчимисиз?

АҲМАДЖОН: Тушунган одамга садағанг кетса арзийди.

ИЛҲОМЖОН: Мана Аҳмаджон **«Қишлоқ ҳақиқати»** рўзномасининг ойна сўзларини пайровга олиб, бир оз аския ҳам қилдик.

АҲМАДЖОН: Шу ўринда **«Бизнинг мусобақа»** кимгадир ёқди, яна кимгадир ёқмади.

ИЛҲОМЖОН: Агар **«Бир пиёла чой баҳона»** биз билан аския қуришни истовчилар бўлса, баҳоли қудрат, тайёрмиз. Қани, Аҳмаджон, яна чойдан қуйинг-чи.

Мурожон ТЎХТАНАЗАРОВ,

ТошДД журналистика куллиёти сиртқи бўлими талабаси.

БОШҚОТИРМА

1. Олтита йирик мақомни ўз ичига олган мусиқий асар. 2. Ҳинд фазогири. 3. Қиздирилган ёғга ун чалиб, сув қўшиб тайёрланадиган суюқ овқат. 4. Табиат ҳодисаси. 5. Ёзув қуроли. 6. «Динамо» (Рига) хоккей командасининг ҳужумчиси. 7. Жумҳуриятимиздаги гуллар шаҳри. 8. Тезликни ўлчаш асбоби. 9. Шубҳа. 10. Ипак билан ип аралаш мато. 11. Қулай шарт-шароит. 12. Қуш зоти. 13. Ёзув, графика. 14. Фарзандли, бола-чақали эр киши. 15. Ҳўл мева. 16. Бўёқ. 17. Пуфлаб чалинадиган мис чолғу асбоби. 18. Куй, оҳанг, хониш. 19. Ўзбек совет шоири. 20. Бир томони ясси, иккинчи томони дўнг тоқи. 21. Оналар қўшиғи. 22. Яҳудий йигитларининг исми. 23. Тайёргарлик машғулоти. 24. Кекса

Тузувчи: Фаёз ҒАФУРОВ.

СПОРТ

ТЕННИС

Флорида штатидаги (АҚШ) Дилрей-Бич шаҳрида қизлар ўртасида қитъалараро соврин учун мусобақалар давом этмоқда. Унда иштирок этаётган ССЖИ терма командаси чорак финалда нидерландияликларни 3:0 ҳисобида мағлубиятга учратди. Шу босқичдаги бошқа учрашувлар қуйидаги натижаларни берди: Испания — АҚШ — 3:0, Бельгия — Венесуэла— 3:0, Аргентина — Италия— 2:1.

Бу ерда «Саншайн» соврини учун ўсмирлар ўртасида командалараро мусобақа ҳам ўтказилаяпти. Совет теннисчилари чорак финалда швециялик тенгқурлари билан учрашиб, 2:1 ҳисобида ғолиб чиқдилар. Мексика терма командаси худди шундай ҳисобда италияликлардан устун келди.

ДЗЮДО

Япониядаги Фукуока шаҳрида хотин-қизлар ўртасида йирик халқаро турнир бўлиб ўтди. Унда 29 мамлакат вакиллари иштирок этдилар. Мусобақа давомида айниқса Япония, Франция, Буюк Британия, Австрия дзюдочилари чиройли кураш усулларини намойиш этдилар.

Мамлакатимиз терма командаси иккита бронза медалига сазовор бўлди. Уни челябинсклик Светлана Гундаренко ва қозонлик Зулфия Ғарибова қўлга киритдилар.

* * *

Йошкар-Олада эркаклар ва аёллар ўртасида мамлакат соврини учун ўтказилган мусобақа ниҳоясига етди. Белоруссиялик йигитлар команда ҳисобида зафар қучдилар. Кейинги ўринлар Россия, Озарбайжон ва Молдова спортчиларига тегди.

Аёллар ўртасида РСФСЖ командаси ғолиб чиқди. Белоруссияликлар иккинчи, Грузия ва Украина вакиллари учинчи ўринни эгалладилар.

КУРАШ

Мамлакат соврини учун классик кураш бўйича ўтказилган мусобақада Минск терма командаси ғолиб чиқди. Мариуполлик полвонлар иккинчи, тошкентликлар учинчи бўлишди. Ўз вазн тоифасида барча рақибларини енгган тошкентлик И. Ҳамроев ҳам соврин соҳиби бўлди.

Шунингдек, олмаоталик В. Галин, новосибирсклик Е. Мереев, минсклик Е. Сасковец, таллинлик В. Никитин, тернополлик А. Зигасов, харьковлик А. Озуля, минсклик К. Толох, кишинёвлик И. Грабовецкий ва тернополлик П. Каток ҳурмат шоҳсупасининг юқори поғонасига кўтарилдилар.

САМБО

Тошҳовуз районидаги «Туркманистон ССР 40 йиллиги» колхозида биринчи маротаба байналмилалчи жангчи Бозорбой Қуронбоев хотирасига бағишлаб ўсмирлар турнири ўтказилди. Команда ҳисобида Ашхобод самбочилари ғалаба қозондилар. Жамоа хўжалиги вакиллари иккинчи ўринни эгалладилар.

БАСКЕТБОЛ

Чемпионлар соврини учун дастлабки тур учрашувлари (эркаклар) қуйидаги натижаларни берди: «Байер» (Германия) — «Барселона» (Испания) — 93:100, «Маккаби» (Тель-Авив, Исроил) — «Лимож» (Франция) — 100:92, «Арис» (Греция) — «Кингстон» (Англия) — 103:90, «Поп-84» (Югославия) — «Скаволини» (Италия) — 86:66.

Муҳаррир
Н. ЁҚУБОВ.

«ҚИШЛОҚ ҲАҚИҚАТИ»—
«СЕЛЬСКАЯ ПРАВДА»
Газета Центрального Комитета Компартии Узбекистана
Выходит на узбекском и русском языках.

МАНЗИЛГОҲИМИЗ: 700083, ТОШКЕНТ, ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32

ТЕЛЕФОНЛАР: Муҳаррир ўринбосарлари — 33-44-43, 32-56-21, 33-16-27-, 32-54-41, Масъул котиб — 33-09-93, 32-56-26. Масъул котиб ўринбосарлари — 32-56-25, 32-54-48, 32-54-47. Партия турмуши бўлими — 33-54-33, 32-56-22. Совет қурилиши бўлими — 32-56-34. Деҳқончилик бўлими — 32-54-51. Чорвачилик бўлими — 32-56-33. Қишлоқ қурилиши бўлими — 32-54-44. Маданият, адабиёт ва санъат бўлими — 33-54-33. 32-56-36, Ахборот ва спорт бўлими — 32-54-46, 32-56-39. Хатлар ва оммавий ишлар бўлими — 32-54-52. Таржима бўлимлари — 32-56-31, 32-54-54, 32-54-55, 32-56-28. Иллюстрация бўлими — 32-58-79. Эълонлар бўлими — 33-81-42.

Д. 1990.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12